

Research Paper

Sociological Explanation of Political Hypocrisy and its Consequences for Authoritarian Governments (Nazi Germany, Soviet Union and Pre-Revolutionary Iran)*Hosein Ahmadi¹ MohammadSalar Kasrei²

1. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Department of Theoretical-Cultural Sociology, Research Institute for Humanities and Cultural Studies

DOI: [10.22034/ipsa.2022.470](https://doi.org/10.22034/ipsa.2022.470)

Receive Date: 07 August 2022

Revise Date: 15 October 2022

Accept Date: 25 October 2022

©2021 by the authors, Licensee IPSA, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Extended Abstract**Introduction**

Hypocrisy is considered as one of the elements of the dark and destructive dimension of leadership (Lipman-Blumen, 2005: 18; Camgoz & Karapinar, 2021: 192), which is often defined as inconsistency between people's words and actions (Ilsev & Aydin, 2021: 130). This inconsistency can be seen at different levels in different types of governments, but autocrats despite differences (Adler & Patterson, 1970; Luthans et al., 1998: 193) and similarities (Maddux, 1977: 92), have a significant level of political hypocrisy (Ekmekci & Guney, 2021: 230-231).

Emphasis on cultural traditions and legacy of past leaders, expectation of unconditional loyalty and pursuit of personal interests (Ekmekci & Guney, 2021) expansionist tactics, including failure to keep commitments, lying, military aggression, and the use of proxy governments (Maddux, 1977) are some characteristics that are common among communist leaders, Hitler, Mussolini, Franco and other autocrats (Luthans et al., 1998; Thoroughgood, 2021).

Our analytical model shows that political hypocrisy in autocrats systems has two situations; consolidation and collapse. In consolidation stage factors such as historical context, dual standards, mass awareness deficiencies, power structure (power apparatus), party Ideology, personality cult, and political hypocrisy have synergetic relation and this type of relationship tends to political hypocrisy reproduction.

This situation lasts until the gap between words and actions becomes unbearable and the autocrat clearly shows his failure to realize ideals. Furthermore, inattention to the masses preferences spreads dissatisfaction among them, which gradually makes some protests public. The low tolerance of the autocrat requires frequent suppression of protests and opposition, which causes excessive use of repression tools. The combination of failure in realization of ideals and excessive use of repression tends to transition from consolidation stage to collapse stage.

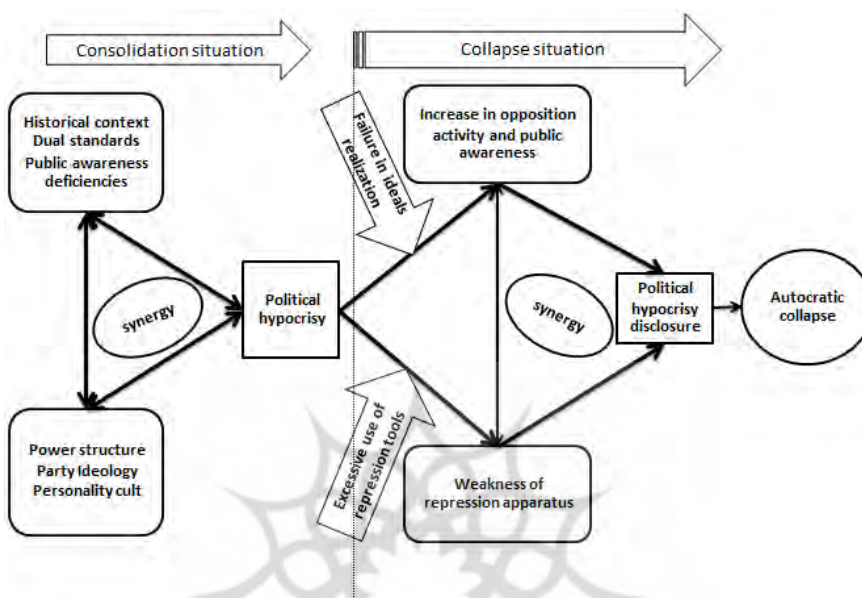
In the collapse stage, a combination of the opposition's increased activity and their efforts to increase public awareness, which is a serious obstacle to political hypocrisy, and the weakness of the repression apparatus, provides the basis for further disclosure. The synergy between increasing awareness, disclosure and the weakening of the repression

◆ *** Corresponding Author:** ◆**Hosein Ahmadi, Ph.D.****E-mail:** h.ahmadi@cfu.ac.ir

apparatus is a serious ground for the unexpected collapse of the autocratic system.

Figure 1 shows our analytical model

Therefore, according to the introduction and theoretical discussions, our aim is to investigate the state of political hypocrisy in the three autocratic regimes of Nazi Germany, the Soviet Union, and Pahlavi Iran and explain the unexpected failure of these autocratic systems using the political hypocrisy factor.

Methodology

The historical-comparative study approach has been used with the method of parallel representation of theory (Skocpol & Somers, 1980) that theory plays an important role in ordering the evidence. The samples were selected based on the three criteria of autocracy, unexpected failure and the time frame of the 20th century. The study is macro-scale and the country is the unit of analysis. Data collection is mainly done from second-hand documents and sources, including scientific-research articles, historical and theoretical books. The indicators mentioned in the analytical model have been searched in the sources and to ensure the validity of the data, the sources that either had reliable authors, or were published by reliable organizations and journals, or were cited documents and had research value were used. Various sources have been used to narrate events and several sources have been considered for an event. To summarize the work and show the effectiveness of the model, the method of comparing agreement and difference of preference (Rigin, 1388) was used in the form of a table of similarities and differences, and this table was completed based on the topics related to each case.

Result and Discussion

Nazi Germany: In the case of Nazi Germany, the available evidence and documents show that this country was experiencing special historical conditions for ambitious aspirations at the time of Hitler's rise. In terms of mass awareness, although this type of

awareness was at a reasonable level in the early stages, the inappropriate cycle created by the Nazis helped to reduce real awareness and increase misconceptions. The double standards and inappropriate notions of the position of the leader, the party and the party's ideology bring a lot of evidence (Hough, 2006; Geuter and Holmes, 2008).

Deliberate changes in the power structure, strengthening the repression apparatus and its intelligent use both at the domestic and foreign levels, the immense expansion of party ideology and clinging to the masses in this context, and the cult of personality that have been mentioned many times in various texts to build a legend era of the mentioned history provided the ground for the strengthening of political hypocrisy (Arendt, 2005; Geuter, 2008; Bytwerk, 2012).

Reproduction of political hypocrisy and lack of any serious resistance against autocratic policies and dishonesty provided the ground in various areas for intensifying the imaginary atmosphere of sovereignty over mankind on the one hand and the use of repression apparatus on the other hand (Ascheid, 2003).

But the failure in different fronts on the one hand and the conditions created by the opponents on the other hand led to the failure in the wars that were created without reasonable calculations and with the sabotage of hypocritical supporters and caused the unexpected defeat of the military which according to some texts Its leader was elevated to the level of God (Bytwerk, 2012; Arendt, 2005; Shklar, 1984).

The Soviet Union: There are many discussions about the formation of the communist revolution in the Soviet Union and its historical background. Anyway, the formation of this revolution itself was a reflection of the historical conditions of the people of Russia and other republics in order to realize part of the ideals that they thought they should achieve in the pre-revolutionary period. The various figures who came to power after the revolution each have their own stories, but it seems that the peak of the revolutionary dictatorship was shown during the Stalin period (Maddux, 1977; Kuran, 1997).

The evidence shows that during Stalin's era, independent civil institutions were suppressed, the party leadership gained a high position and any criticism was answered in the worst form, any news publication was accompanied by the most severe form of censorship. During this period, the criteria for strengthening political hypocrisy in various forms flourished in the Soviet Union, and finally the regime made claims that were obvious lies and unattainable slogans both at the domestic and international levels (Strayer, 1998; Bessinger, 2002).

But a period of time was needed to find the gap between the claim and the reality of the conditions of the behind the curtain and disclosure. On the other hand, the significant investment of the autocratic system in the field of weapons and arms races, which had turned the sovereignty into a great power, made the idea of any public opposition seem irrational (Darraj, 2010; Sell, 2016).

In the period between Stalin and Gorbachev, the civil society was gradually strengthened and the opponents found opportunities to raise awareness, and the failure to realize ideals due to unfavorable economic conditions and the resulting dissatisfaction caused the autocracy to face reality. On the other hand, the arms race and the regime's support for the Eastern Bloc countries, military interventions in some areas, and similar cases were factors for the exhaustion of the repression apparatus (Orlov, 2008; Keeran & Kenny, 2010; Gill, 1994).

The combination of these two conditions and Gorbachev's two main programs, Glasnost (openness) and Perestroika (restructuring), created the conditions for the hypocrisy of the regime's autocratic leaders to become more obvious and to prepare the ground for the unexpected collapse of the regime (Strayer, 1998; Kuran, 1997).

Pahlavi Iran: Iranians had a brilliant historical record, but recent failures and the loss of parts of the country on the one hand and the presence of colonialists on the other hand, had created the dream of building a powerful country among the masses and elites. On the

other hand, political hypocrisy had a long legacy in the history of Iran. The Pahlavi rule came out of such a dream, but according to the tradition of rule in Iran, it had created an autocratic structure that sought to realize the ideals of the people with the model of autocracy (Farasatkah, 1389; Heravi, 1387; Shafaghi & Mohammad Beygi, 1401). One-sided development, authoritarian modernization, censorship and suppression of opposing ideas, ethnic assimilation, de-religion, abandoning independent figures and placing loyal people in charge, creating parties related to the government, commanding revolution, commanding elections, and special secret police in parts of the foundation of the regime was to maintain appearances. The combination of these cases had provided the ground for the prosperity of political hypocrisy. In addition, the Shah's personal interest in becoming a hero and receiving flattery had also strengthened the cycle of hypocrisy reproduction (Hambly, 1991; Amir Arjomand & Reis: 2013).

In the winter of 1978-79, when the anti-Shah opposition increased, the change in public opinion was evident. Shah's claim that the demonstrators were limited people was not convincing. Even those around the Shah who were connected to other groups understood what was happening (Kuran, 1997). But the Shah's lack of sufficient knowledge of the people and the state of society, his illusions and ambitions had caused him to place the blame on other officials and even the people many times against the warnings of others (Milani, 1382; Digard et al., 2018; Alam, 1373). He was so sure of the perfection of his ruling style that he even wanted his style to remain completely unchanged during his succession period (Alam, 1373: 3).

Shah's failure to bring Iran to the gates of the civilization he claimed, and various problems caused by economic conditions, dissatisfaction of the elites at different levels, and the repeated use of the apparatus of repression against the opposition, ultimately paved the way for the collapse of the regime that a short time before it was nicknamed the island of peace (Kuran, 1997; Cooper, 2016; Hambly, 1991; Kamali, 1381).

Conclusion

The purpose of the study was to pay attention to the political hypocrisy to explain the failure of autocracy, which was addressed to three failure events in Nazi Germany, the Soviet Union, and Pahlavi Iran.

The evidence showed that the hypocrisy of the masses and the autocratic ruler have provided the context for the unexpected failure through multiple mediating factors. Findings show that in addition to agent hypocrisy, systematic hypocrisy can also be dealt with. In fact, the design of some systems is hypocritical, and parties like the Communist and Nazi parties are hypocritical structures that provide the ground for the promotion and growth of hypocritical agents.

Findings show that Iran during the late period of Mohammad Reza Shah and the Soviet Union during the Gorbachev period have a much better situation than their previous periods. It means deep changes and the collapse of dictators occurred when the autocratic government decided to reduce the gap between slogans and actions. The system based on pretense and hypocrisy in the communist Soviet Union and Pahlavi Iran, which organized its settings in a way that suppressed any protest and unrest, when changed its course and decided to reduce the amount of repression and provide an opportunity for the facts to be heard, dragged down by the unhappy people who were hypocrites until now and were satisfied on the outside and unhappy on the inside.

Therefore, political hypocrisy at different levels, which is considered to be one of the characteristics of such governments, can be a factor for improper understanding of the situation by the autocratic ruler and unexpected events for deep social changes.

This study has several limitations in the field of access to realistic documents and theoretical discussions, so its findings are the beginning of wider studies and the authors

have tried to make a breakthrough on the subject. For future studies, content analysis of political hypocrisy in documents, press, biographies and historical reports can be suitable subjects.

Keywords: Hypocrisy, Authoritarianism, Repressive Apparatus, Propaganda Apparatus, Soviet Union, Germany, Iran.

References

- Adler, L.K., & Paterson, T.G.(1970). Red fascism: The merger of Nazi Germany and Soviet Russia in the American image of totalitarianism, 1930's-1950's. *The American Historical Review*, 75(4), 1046-1064.
- Ahmadi Atui, A.(1399). Facing Political Power in Islamic Ethics, Research Quarterly in Islamic Ethics, 13(47): 7-30. [Persian]
- Alam, A.O.(1373) The Shah an I (The Confidential Diary of Iran`s Royal Court, 1969-1977), Translated by A. Mahdavi, 6nd Edition, Tehran: Tarhe-Now. [Persian]
- Alicke, M., Gordon, E., & Rose, D.(2013). Hypocrisy: what counts?. *Philosophical Psychology*, 26(5), 673-701.
- AmirNejad, H.; Chizari, A.H.(1394). Pathology of flattery in Islamic society from the perspective of Imam Ali (AS), National conference of new researches in science and technology, Kerman: Pyamenoor University. [Persian]
- Arbel, D., & Edelist, R.(2004). Western Intelligence and the Collapse of the Soviet Union: 1980-1990: Ten Years that did not Shake the World. Routledge.
- Arendt, H., & Kohn, J.(2005). Essays in Understanding, 1930-1954: Formation, Exile, and Totalitarianism. New York: Schocken Books.
- Arjomand, S., & Reis, E. P. (Eds.).(2013). Worlds of difference. Sage.
- Ascheid, A.(2010). Hitler's heroines: Stardom & womanhood in Nazi cinema. Temple University Press.
- Beissinger, M. R.(2002). Nationalist mobilization and the collapse of the Soviet State. Cambridge University Press.
- Berkowitz, R., Katz, J., & Keenan, T. (Eds.).(2009). Thinking in dark times: Hannah Arendt on ethics and politics. Fordham Univ Press.
- Bisley, N.(2004). The end of the Cold War and the causes of Soviet collapse. Springer.
- Brown, A.(1997). The Gorbachev Factor. OUP Oxford.
- Bunce, V.(1999). Subversive institutions: The design and the destruction of socialism and the state. Cambridge University Press.
- Bytwerk, R. L.(2012). Bending spines: the propagandas of Nazi Germany and the German Democratic Republic. MSU Press.

- Camgoz, S. M., & Karapinar, P. B.(2021). Measuring Destructive Leadership. In Destructive Leadership and Management Hypocrisy. Emerald Publishing Limited.
- Chamberlain, L.(2021). **Street Life and Morals: German Philosophy in Hitler's Lifetime**. Reaktion Books.
- Darraj, S. M.(2010). The collapse of the Soviet Union. Infobase Publishing.
- Digard, J.P.; Horcade, B.; Richard, Y.(1378) *L` Iran AU XXe Siecle*, Translated by A. Mahdavi, 2nd Edition, Tehran: Alborz. [Persian]
- Dovi, S.(2001). " Making the World Safe for Hypocrisy"? *Polity*, **34**(1), 3-30.
- Ebrahimi, O.; Bayrami, M.; Mohammadi, D.(1398). Flattery Harm in Social **Interactions and its Pathology from Imam Ali' s Viewpoint**, *Journal of Research on Religion and Health*, 5(3): 137-149. [Persian]
- Ekmekci, O. T., & Guney, S.(2021). Destructive Leadership from a Cross-Cultural Perspective: Is There a Convergence or Divergence?. In Destructive Leadership and Management Hypocrisy. Emerald Publishing Limited.
- Everett, A.L.(2018). Humanitarian Hypocrisy: Civilian Protection and the Design of Peace Operations. Ithaca: Cornell University Press.
- Farasatkah, M.(1389). About the Iranian Behavior Profile (a Typology of the Models), *Iranian Journal of Sociology*, 11(1): 3-21. [Persian]
- Finnemore, M.(2009). Legitimacy, hypocrisy, and the social structure of unipolarity: Why being a unipole isn't all it's cracked up to be. *World Politics*, **61**(1), 58-85.
- Fyuzaat, E.(1375). State in Pahlavid Era, Tehran: Agah. [Persian]
- Galeotti, M.(1997). Gorbachev and his Revolution. Macmillan International Higher Education.
- Geuter, U.(2008). The professionalization of psychology in Nazi Germany. Cambridge University Press.
- Goldstone, J.A.(1385) *Revolutions: Theoretical, Comparative, and Historical Studies*, translated by M.T Delafroz, Tehran: Kavir. [Persian]
- Golkar, S.(2016). Manipulated society: Paralyzing the masses in post-revolutionary Iran. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, **29**(2), 135-155.
- Hambly, G. R.(1991). The Pahlavi Autocracy: Muhammad Riza Shah, 1941-1979. *The Cambridge History of Iran*, **7**, 244-293.
- Harris, P., Lock, A., & Rees, P. (Eds.).(2000). Machiavelli, marketing, and

management. Taylor & Francis US.

Hassani Kandsar, A.(1391). In the Sixth Century of Poetry and Poem and its Pathology, *Journal of the Stylistic of Persian Poem and Prose*, 3: 117-134. [Persian]

Heravi, J.(1387) Political Factors of Sammanid Collaps in Iran History, *History Research Letter*, 3(12): 159-173. [Persian]

Hough, J. F.(1997). *Democratization and Revolution in the USSR, 1985-91*. Brookings Institution Press.

Ilsev, A., & Aydin, E. M.(2021). Leader Hypocrisy and Its Emotional, Attitudinal, and Behavioral Consequences. In *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.

Karklins, R.(1994). *Ethnopolitics and the Transition to Democracy: The Collapse of the USSR and Latvia*. Woodrow Wilson Center Press.

Keeran, R., & Kenny, T.(2010). *Socialism betrayed: behind the collapse of the Soviet Union*. iUniverse.

Kuran, T.(1997). *Private truths, public lies*. Harvard University Press.

Kuran, T.(1998). Ethnic Dissimilation and Its International Diffusion. IN Lake, DA & Rothchild, D.(Eds.) *The International Spread of Ethnic Conflict: Fear, Diffusion, and Escalation*, pp. 35–60.

Kurtuluş, B. E.(2017). **The dark side of leadership: The role of informal institutional framework on the negative moral and ethical behaviors of leaders in organizations**. In *The Palgrave handbook of leadership in transforming Asia* (pp. 109-123). Palgrave Macmillan, London.

Luthans, F., Peterson, S. J., & Ibrayeva, E.(1998). The potential for the "dark side" of leadership in post-communist countries. *Journal of World Business*, 33(2), 185-201.

Maddux, T. R.(1977). Red Fascism, Brown Bolshevism: The American Image of Totalitarianism in the 1930s. *The Historian*, 40(1), 85-103.

Malaki, A. (1397). Another hatch on the Islamic revolution (5), *Quarterly Journal of Strategic Studies of public policy*, 8(29): 11-18. [Persian]

Martins, C. M.(2021). *From Hitler to Codreanu: The Ideology of Fascist Leaders*. Routledge.

McKinnon, C.(1991). Hypocrisy, with a note on integrity. *American Philosophical Quarterly*, 28(4), 321-330.

Metin-Orta, I.(2021). The Impact of Destructive Leadership on Followers' Well-being. In *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald

Publishing Limited.

Milani, A.(1382). The Persian Sphinx, 13th edition, Tehran: AkhtaranBook. [Persian]

Miller, C.(2016). The struggle to save the Soviet economy: Mikhail Gorbachev and the collapse of the USSR. UNC Press Books.

Naso, R. C.(2010). Hypocrisy unmasked: Dissociation, shame, and the ethics of inauthenticity. Jason Aronson.

Navai, F.; Ketabi, M.; Shafiei, I.(1396) The impact of authoritarian upbringing in Iranian families on political culture in the second Pahlavi period, The approach of the Islamic revolution, 11(40): 45-64. [Persian]

Nejati, G.R.(1371). Twenty Five Years of Iranian Political History, Tehran: Rasa. [Persian]

Oosterhuis, H.(1995). The" Jews" of the Antifascist Left: Homosexuality and the Socialist Resistance to Nazism. *Journal of homosexuality*, 29(2-3), 227-257.

Orlov, D.(2008). Reinventing collapse: The Soviet example and American prospects (Vol. 17). Gabriola Island, British Columbia: New Society Publishers.

Plokhly, S.(2019). Forgotten Bastards of the Eastern Front: American Airmen Behind the Soviet Lines and the Collapse of the Grand Alliance. Oxford University Press.

Ragin, C.C.(1388). The Comparative Method; Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies, Translated by Mohammad Fazeli, Tehran: Agah. [Persian]

Razinsky, L.(2012). The Similarity of Perpetrators. In Writing the Holocaust Today (pp. 47-60). Brill.

Runciman, D.(2009). Political hypocrisy. Princeton University Press.

Samiei Esfahani, A.; Shafiee Seifabadi, M.; Yaghoobnia, H.(1397). Political Culture and its Impact on the Behavior of political Elites in the 2nd Pahlavi Era, Iranian Political Sociology Journal, 1(1): 105-129. [Persian]

Schyns, B., & Schilling, J.(2013). How bad are the effects of bad leaders? A meta-analysis of destructive leadership and its outcomes. *The Leadership Quarterly*, 24(1), 138-158.

Sell, L.(2016). From Washington to Moscow. Duke University Press.

Shafaghi, M.; Mohammad Beygi, M.(1401). Speech of "Compliments" in Russian and Persian Verbal Environment, Language Related Research, 13(1): 391-424. [Persian]

- Shafiei, N.; Navaei, F.(1389) The Organizational Internal Corruption in Iran in the light of Authoritarian Character and Tradational Patrimonial and Tribal Structure of the Society, *Political and international Researchs Quarterly*, 2(1): 1-26. [Persian]
- Sharifian, M.A.(1388) A Survey of the Profile of king Abbas I In Massih Kashani`s Poems and its Comparision with History Books, *Journal of History of Civilization and Jurisprudence*, 5(19): 77-101. [Persian]
- Shirvani Shiri, A.; Shamshiri, B.; Nabavi Zadeh, R. S.(1397) In Denouncing "Flattery": A critical Speech on Moral Education, *Quarterly Journal of Education Study*, 4(14): 35-50. [Persian]
- Shklar, J.(1979). Let us not be hypocritical. *Daedalus*, 1-25.
- Simons, T.(2002). Behavioral integrity: The perceived alignment between managers' words and deeds as a research focus. *Organization Science*, 13(1), 18-35.
- Skocpol, T., & Somers, M.(1980). The uses of comparative history in macrosocial inquiry. *Comparative studies in society and history*, 22(2), 174-197.
- Smith, W. D.(1989). The ideological origins of Nazi imperialism. Oxford University Press.
- Snyder, J.(1991). Myths of empire. Cornell University Press.
- Suny, R.(1993). The revenge of the past: Nationalism, revolution, and the collapse of the Soviet Union. Stanford University Press.
- Taheri, S. M.(1389). Political Psychology of MohammadReza Pahlavi based on Karen Horneys`s Theory, *Contemporary Political Studies*, 1(2) 65-85. [Persian]
- Thoroughgood, C.(2021). Destructive Leadership: Explaining, Critiquing, and Moving Beyond Leader-Centric Perspectives. In *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Trevor-Roper, H. R., & Weinberg, G. L. (Eds.).(2000). Hitler's table talk 1941-1944: His private conversations. Enigma Books.
- Turner, B.S.(1381). Towards civil society sociology, In: Kamali, M.(1381) *Revolutionary Iran: Civil Society and state in the Modernization Process*, translated by K. Poladi, Tehran: Baz Pub.: pp: 14-21. [Persian]
- Wagner, T., Korschun, D., & Troebbs, C. C.(2020). Deconstructing corporate hypocrisy: A delineation of its behavioral, moral, and attributional facets. *Journal of Business Research*, 114, 385-394.
- Webster, V. J.(2015). The dark side of leadership and its impact on followers (Doctoral dissertation, Doctoral dissertation, Griffith University,

Queensland).

Windsor, D. (2017). The dark side of leadership practices: Variations across Asia. In N. Muenjohn & A. McMurray (Eds.), *The Palgrave handbook of leadership in transforming Asia* (pp. 125–141). London: Palgrave Macmillan.

Yael Hashiloni-Dolev & Aviad E. Raz (2010). Between social hypocrisy and social responsibility: professional views of eugenics, disability and repro-genetics in Germany and Israel, *New Genetics and Society*, 29:1, 87-102, DOI: 10.1080/14636770903561364.

تبیین جامعه‌شناختی ریای سیاسی و پیامدهای آن برای دولت‌های خودکامه (آلمان نازی، شوروی، و ایران پیش از انقلاب)

* حسین احمدی^۱ محمدسالار کسرائی^۲

۱. استادیار گروه آموزش علوم اجتماعی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

۲. دانشیار گروه جامعه‌شناسی نظری-فرهنگی، پژوهشکده مطالعات اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران

لینک گزارش نتیجه مشابهت‌یابی: https://hamyab.sinaweb.net/Ci_result/details/5BB968A973151BFE/0%

20.1001.1.1735790.1401.17.4.2.8

چکیده

هدف پژوهش حاضر، توصیف و تبیین نقش ریای سیاسی در شکست نظام‌های خودکامه (آلمان نازی، شوروی پیش از فروپاشی، و ایران دوره پهلوی دوم) است. روش پژوهش، مقایسه موردی بوده و نمودهای ریا در سه مورد تاریخی یادشده، توصیف و با استفاده از روش توافق و اختلاف میل، مقایسه شده‌اند. داده‌های موردنیاز، از منابع دست اول و دوم گردآوری، و تحلیل‌ها به شیوه مقایسه‌ای-تاریخی ارائه شده‌اند.

یافته‌های پژوهش، تأییدگر نقش و اهمیت ریا در شکست خودکامگی است؛ به‌گونه‌ای که نظام‌های آسیب‌پذیر، گرفتار ریای رهبران و دستگاه قدرت و نیز ریای توده بوده‌اند. این رژیم‌ها در دوره پیش از فروپاشی، به‌لحاظ قدرت سرکوب حاکمیت و به‌تناسب آن، مدیریت ریا، نسبت به دوره‌های باثبات‌تر، در سطح پایین‌تری قرار داشته‌اند. دستگاه تبلیغاتی رژیم‌های خودکامه، نقش مهمی در تحکیم چهره ریاکارانه آن‌ها، و نظام‌های علمی و دانشگاهی، به‌عنوان مهم‌ترین عوامل افشای چهره فریبکارانه این رژیم‌ها، در موقعیت کاهش سرکوب، نقش مهمی در افشای واقعیت‌های پشت پرده داشته‌اند. همچنین، جریان‌های سیاسی رقیب و جنبش مخالفان بر آگاه شدن توده و ایجاد آگاهی انقلابی برای فروپاشی، بسیار تأثیرگذار بوده‌اند. در مورد آلمان نازی، کاهش اعتماد متقابل بین نخبگان و مردم و نیز شکست در جنگ، از عوامل مهم فروپاشی دستگاه خودکامه به‌شمار می‌آیند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۵/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۰۷/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۰۳

نوع مقاله: پژوهشی

واژگان کلیدی:

ریا، خودکامگی، دستگاه سرکوب، دستگاه تبلیغاتی، شوروی، آلمان، ایران

* نویسنده مسئول:

حسین احمدی

پست الکترونیک: h.ahmadi@cfu.ac.ir

مقدمه

ریاکاری، به معنای ناهمخوانی بین گفتار و کردار افراد (ایلسنو و آیدین^۱، ۲۰۲۱، ۱۳۰)، یکی از عناصر بعد تاریک و ویرانگر رهبری به‌شمار می‌آید (لیپمن-بلومن^۲، ۲۰۰۵، ۱۸؛ جمگوز و کاراپینار^۳، ۲۰۲۱، ۱۹۲). این نوع ناهمخوانی را در سطوح گوناگون می‌توان در انواع حاکمیت‌ها ملاحظه کرد، ولی خودکامگان، به‌رغم تفاوت در زمینه‌های گوناگون (آدلر و پترسون^۴، ۱۹۷۰؛ لوتانز و دیگران^۵، ۱۹۹۸، ۱۹۳) و شباهت در برخی زمینه‌ها، ازجمله تاکتیک‌های سرکوب (مداکز^۶، ۱۹۷۷، ۹۲)، سطح بالایی از ریاکاری سیاسی را به‌خود اختصاص می‌دهند (اکیمجی و گونئی^۷، ۲۰۲۱، ۲۳۱-۲۳۰).

در بعد داخلی، تأکید بر سنت‌های فرهنگی و میراث رهبران گذشته، انتظار وفاداری بی‌قید و شرط، و دنبال کردن منافع شخصی (اکیمجی و گونئی، ۲۰۲۱، ۲۳۱-۲۳۰) از ویژگی‌هایی است که در بین رهبران کمونیست و افرادی مانند هیتلر، موسولینی، و فرانکو قابل مشاهده است (لوتانز و دیگران، ۱۹۹۸، ۱۹۲-۱۹۳؛ ثروگود^۸، ۲۰۲۱، ۱۶).

در بعد خارجی، اسناد گوناگون به شباهت‌های تاکتیک‌های توسعه‌طلبانه استالین و هیتلر، ازجمله حفظ نکردن تعهدات، دروغ‌گویی، تجاوزهای نظامی، و استفاده از دولت‌های دست‌نشانده اشاره کرده‌اند. «نیویورک هرالد تریبون»، شیوه‌توتالیتری را به بهترین شکل خلاصه کرده است: «در آنجا دروغ‌های احمقانه مشابه، درخواست‌های ظالمانه مشابه، ادعای مضحک ترس از حمله خارجی و تجاوز، بمب‌گذاری، سوزاندن، و کشتار غافلگیرانه مشابهی وجود دارد» (مداکز، ۱۹۷۷، ۱۰۰، ۱۰۲).

ریای سیاسی رهبر و توده، پیامدهای فراوانی برای این نوع نظام‌ها دارد؛ به‌عنوان نمونه، می‌توان به شکست پیش‌بینی‌ناپذیر برخی نظام‌های خودکامه اشاره کرد که ظاهر مستحکم و

1. Ilsev & Aydin
2. Lipman-Blumen
3. Camgoz & Karapinar
4. Adler and Patterson
5. Luthans et al.
6. Maddux
7. Ekmekci & Guney
8. Thoroughgood

قدرتمندی داشته و گاهی در اوج رقابت با نظام‌های دیگر بوده‌اند (کوران^۱، ۱۹۹۷، ۲۶۳، ۲۸۸؛ کورزمن^۲، ۲۰۰۵). تجربه شکست رژیم‌هایی که بار ایدئولوژیک را با راهبردهای حکمرانی ترکیب کرده‌اند، نشان می‌دهد که این رژیم‌ها تا آخرین لحظات، حاضر به پذیرش ضرورت تغییر در شیوه عملکرد خود نبوده‌اند (کوران، ۱۹۹۷، ۲۴۴-۲۴۱).

برخی از نظریه‌های موجود، بر نقش آگاهی، چه در ثبات و چه در تغییر نظام‌های سیاسی، تأکید کرده‌اند. عنصر آگاهی و نقش آن، به‌عنوان منبع مشروعیت و عمل نظام‌های سیاسی، مورد توجه طیف‌های گوناگون نظریه‌های جامعه‌شناختی بوده است. براین اساس، تمام حکومت‌های اقتدارگرا تلاش می‌کنند تا جریان اخبار و اطلاعات سیاسی در بین عامه را مدیریت کنند. آن‌ها از یک‌سو، در پی اشباع رسانه‌های جمعی با پیام‌های حاکمیتی و از سوی دیگر، در پی خاموش کردن نقد و تحلیل مستقل از حاکمیت هستند و به این شیوه، درصد شکل دادن به نگرش‌های سیاسی شهروندانشان برمی‌آیند (گدس و زالر^۳، ۱۹۸۹، ۳۱۹). افزون‌براین، ترس از پیامدهای انتقاد و کنش جمعی، مانع اظهار نظر شخصی و طرح ترجیحات افراد در این نوع نظام‌ها می‌شود. ترکیب کنش‌های حاکمیتی و فردی در این نوع نظام‌ها، شرایطی را فراهم می‌کند که پژوهشگران نمی‌توانند تشخیص دهند که آنچه در عرصه عمومی جریان دارد، چه فاصله‌ای با آگاهی‌ها و ترجیحات افراد جامعه در عرصه خصوصی دارد (گدس و زالر، ۱۹۸۹، ۳۲۶). چنین رخداد‌های غیرمنتظره‌ای، نه تنها برای پژوهشگران سیاستمداران، بلکه برای سرویس‌های اطلاعاتی نیز پیش‌بینی ناپذیر بوده است (آربل و ادلیست، ۲۰۰۴؛ کوران، ۱۹۹۷، ۲۴۷). اشتباه در پیش‌بینی این رخداد‌ها، بیشتر ناشی از داده‌های مبهم، اختلال در فرایندهای تحلیل و ارزیابی، تورش‌های فرهنگی، عیوب سازمانی، سیاسی شدن تحلیل‌ها، و به‌ویژه دخالت‌های سیاسی در کار اطلاعاتی بوده است (آربل و ادلیست، ۲۰۰۴، ۲۷). شکست خودکامگان در حاکمیت‌های فاشیستی، کمونیستی، و جهان‌سومی، نمونه‌های شاخصی از پیامد فاصله میان گفتار و واقعیت بوده است. مطالعه حکومت‌های خودکامه آلمان نازی، شوروی، و ایران پهلوی، به دلیل ویژگی‌ها و اهمیت خاصشان می‌توانند انتخاب‌های مهمی برای درک هر یک از گونه‌های یادشده باشند.

1. Kuran
2. Kurzman
3. Geddes & Zaller

هدف این مطالعه، توصیف ریای سیاسی و تبیین شکست غیرمنتظره خودکامگان در قرن بیستم با استفاده از این عامل است؛ از این رو، در پی پاسخ به این پرسش هستیم که «وضعیت ریای سیاسی و نقش آن در شکست حاکمیت‌های خودکامه (آلمان نازی، شوروی، ایران شاهنشاهی) چگونه بوده است» و «این متغیر از طریق چه سازوکاری، زمینه شکست‌های پیش‌بینی‌ناپذیر را فراهم کرده است؟»

۱. چارچوب نظری پژوهش

ریاکاری، مفهومی پیچیده و چندسطحی است که اخیراً مورد توجه پژوهشگران حوزه‌های گوناگون، به‌ویژه روان‌شناسان اجتماعی و فیلسوفان، قرار گرفته است (ایلسنو و آیدین، ۲۰۲۱، ۱۳۰؛ الایک، گوردون و رُز، ۲۰۱۳، ۶۷۳). ریاکاری، برخلاف هم‌نواپی رفتاری^۲، ناسازگاری بین گفته و عمل، ظواهر و نتایج آن‌ها است (ایلسنو و آیدین، ۲۰۲۱، ۱۳۰؛ سیمونز، ۲۰۰۲). برخی پژوهشگران بر این نظرند که ریاکاری، عناصر اخلاقی را نیز دربر می‌گیرد (ایلسنو و آیدین، ۲۰۲۱، ۱۳۰؛ ناسو، ۲۰۱۰: ۳۱). فرد ریاکار، فردی است که قصد دارد بر داوری‌های اخلاقی مخاطبان خود تأثیر بگذارد؛ وی از اینکه چه مقاصدی به‌لحاظ اخلاقی درست هستند، آگاه است و تلاش می‌کند مخاطبانش را فریب دهد تا بپذیرند که این اهداف، همان اهداف کنشی وی هستند (مک‌کینون، ۱۹۹۱، ۳۲۳؛ ناسو، ۲۰۱۰، ۵). به‌نظر عده‌ای، استفاده از استانداردهای دوگانه یا نمود نادرستی از فضیلت نیز ریاکاری به‌شمار می‌آید و عدم صداقت و حيله‌گری برپایه باورهای نادرست نیز به ریاکاری مربوط می‌شود (الایک و دیگران، ۲۰۱۳: ۶۷۷). فاینمور (۲۰۰۹) ریاکاری را دارای سه عنصر می‌داند: نخست اینکه، کنش‌های کنشگر با ارزش‌های موردعناایت فاصله دارد؛ دوم اینکه، کنش‌های جایگزین متناقض انجام می‌شود؛ و سوم اینکه، کنشگر تلاش می‌کند، دیگران را درباره ناهماهنگی بین کنش‌ها و ارزش‌هایش فریب دهد (فاینمور، ۲۰۰۹، ۷۵).

1. Alicke, Gordon, & Rose
2. Behavioral Integrity
3. Simons
4. Naso
5. McKinnon
6. Finnemore

افزون براین، گاهی رفتار ریاکارانه، بی ضرر بوده و در شرایط خاصی، مطلوب است (ایلسنو و آیدین، ۲۰۲۱، ۱۳۲)؛ به ویژه زمانی که فرد در جامعه‌ای زندگی می‌کند که اخلاقیات متعارف، فاسد است. در این حالت، ریاکار از انگیزه‌های واقعی خود شرم‌منده نیست و کاملاً متقاعد شده است که شیوه عمل مطلوبش، خردمندانه است. در این حالت، نگرشی متعالی دارد، ولی به ظاهر، برپایه نگرش خود عمل نمی‌کند. وی انگیزه‌های خود را به دلایل عملی، مانند پرهیز از محکوم شدن توسط اطرافیان ناآگاه، یا تأثیرگذاری بر پیامدهای ارزشمند بعدی، پنهان می‌کند (مک‌کینون، ۱۹۹۱، ۳۲۵).

۱-۱. دیدگاه‌ها

از دیدگاه مارکسیستی، روبنای ایدئولوژیک، متکی به تمایز بین تظاهر فردی و واقعیت هستی فرد است. این تمایز، خود را در کیفیت حقیقت‌نمایی^۱ گفتار افراد نشان می‌دهد که کنش سیاسی را به طور کامل از خشونت جدا می‌کند. خشونت، تنها نوع کنش انسانی است که بنا به تعریف، بی‌زبان است؛ این نوع کنش، نه میانجی‌زبانی دارد و نه از طریق آن عمل می‌کند. انواع دیگر کنش از طریق گفتار انجام می‌شود و گفتار ما، کنش است. در زندگی سیاسی، این ارتباط، تنها در زمان جنگ شکسته می‌شود. تبلیغات جنگی، معمولاً زنجیره ناخوشایندی از دشمنی است؛ کلمات، تنها حرف هستند که ظرفیت کنش ندارند و هرکس می‌داند که کنش از حوزه گفتار، رخت بر بسته است. مردم به چنین حرف‌هایی که چیزی جز توجیه یا دستاویز خشونت نیستند، اعتماد ندارند. براین مبنای، کنش سیاسی ذاتاً خشونت‌آمیز است و ماهیت خود را به شکل ریاکارانه‌ای می‌پوشاند؛ زیرا، تمام تاریخ، تضاد بین طبقات است (آرنت^۲، ۱۹۹۴، ۳۷۷-۳۷۶).

شکلر به ریاکاری لیبرال دموکراسی‌ها توجه کرده است. وی در کتاب «گناه‌های متداول»^۳ پس از بررسی ارتباط بین تعهدات اخلاقی و ریاکاری در سیاست ادعا می‌کند، لیبرالیسم، مبناهای دینی و وابستگی‌های سنتی مشروعیت را حذف کرده و در پی بنا نهادن مشروعیت بر شعار است. یکی از این شعارها، برتری اخلاقی لیبرالیسم بر نظام‌های دیگر است. ریاکاری،

1. Truth-Revealing
2. Arndt
3. Ordinary Vices

دستاورد فرعی ارزش‌های لیبرال است. لیبرالیسم، به دلیل اولویت نهادن به حذف ستمکاری و دردهای عاطفی و فیزیکی تحمیل‌شده به اقشار ضعیف از سوی قدرتمندان، حذف ریاکاری را از اولویت خود خارج می‌کند (دوی^۱، ۲۰۰۱، ۵-۴). وی این مسئله را بررسی می‌کند که ریاکاری چگونه برخی کنش‌های سیاسی را تسهیل می‌کند و در این مورد، فرد نژادپرستی را مثال می‌زند که با افراد رنگین‌پوست، به‌گونه‌ای ریاکارانه، به‌این‌سبب رفتار مناسبی دارد که از نهادهای دموکراتیک حمایت می‌کنند. شکل‌ها از این راه، منافع بالقوه ریاکاری را مشخص می‌کند. وی نشان می‌دهد که ریاکاری می‌تواند نقش مهمی در تحقق آرزوهای اخلاقی در حوزه سیاست داشته باشد (دوی، ۲۰۰۱، ۶).

کوران بر این نظر است که افراد در شرایط خاصی از طرح ترجیحات یا باورهای خود برای خشنود کردن صاحبان قدرت، جلوگیری از ضرر یا زیان احتمالی، یا در سطح پایین‌تر، به‌منظور چاپلوسی، خودداری می‌کنند. فردی که از بین سیاست‌های گوناگون دولت، دست به انتخاب می‌زند، ممکن است برخلاف اولویت‌های شخصی‌اش، به‌ظاهر به سیاست‌های دولت گردن نهد و در عین حال، در باطن، مخالف آن سیاست‌ها است (ملکی، ۱۳۹۷، ۱۴-۱۳).

اورت (۲۰۱۷) شکاف بین آرزوها -منابع را عامل مهمی برای ریاکاری سازمان‌یافته رهبران می‌داند. در این حالت، معمولاً سیاست‌گذاران با فشارهای هنجاری و مادی برای پاسخ به یک موقعیت مفروض یا حل یک مسئله خاص روبه‌رو می‌شوند و در چنین شرایطی، ریاکاری سازمان‌یافته دو حالت به خود می‌گیرد؛ حالت نخست، که مورد نظر نیلز برانسون^۲ است، بیشتر در عمل سازمان‌های بوروکراتیک گسترده به‌عنوان واحدهای جمعی نمایان می‌شود و حالت دوم، شکل فردی آن است که استفان کرانسر^۳، آن را در تحلیل هنجار سلطه نشان داده و کنشی فردی برای سلطه بر دولت‌های دیگر است (اورت^۳، ۲۰۱۸، ۴۳-۴۱).

برکویتز و دیگران، در تحلیل برداشت آرنت در مورد احساس رهبران درباره ارتکاب خطا، دو موضوع متفاوت را مطرح کرده‌اند. آرنت به‌گونه‌ای خوش‌بینانه به این موضوع می‌نگرد و بر این نظر است که بشر، هنگام انجام اشتباهات بزرگ، نوعی گرایش ماندگار^۴ به احساس

1. Dovi
2. Nils Brunsson
3. Everett
4. Ineffaceable

بی گناهی دارد. به نظر برکویتز و دیگران (۲۰۰۹) خطا کاران فکر نمی کنند کنششان تأسف آور است، بلکه تصور می کنند که این عمل، ضروری است. آن ها گمان می کنند که کار درست و مثبت را انجام می دهند. باورشان بر این است که آنچه از نظر تاریخی یا مابعدالطبیعی درست است را انجام می دهند. آن ها اگر هزینه های عملشان برای زندگی انسانی را بدانند، این هزینه ها را در مقابل موفقیت های به دست آمده یا مورد انتظار بسیار کمتر خواهند دید. آن ها در تبلیغاتشان، انتقادات را نکوهش می کنند و می گویند که موفقیت ها، هزینه ها را جبران خواهد کرد (برکویتز و دیگران، ۲۰۰۹، ۳۲-۳۱).

۲. پیشینه پژوهش

در جست و جوی پیشینه به زبان فارسی، منبعی با موضوع ریاکاری سیاسی در بین کارهای علمی پژوهشی یافت نشد، لیکن، مقاله هایی در موضوع های نزدیک به موضوع مانند تملق، چاپلوسی، و تظاهر منتشر شده است که در ادامه به مقاله های نزدیک به پژوهش حاضر اشاره می شود. فراستخواه (۱۳۸۹) در راستای ریشه یابی چاپلوسی در مقاله ای با عنوان «درباره نیمرخ رفتار ایرانی (سنخ شناسی مدل ها)» تلاش کرده است الگویی را برای توضیح رفتار ایرانیان ارائه دهد. براساس الگوی وی، تملق و دورویی ایرانی ها، ریشه در محیط نهادی ای دارد که حاصل تحولات تاریخی این نهادهاست.

سمیعی اصفهانی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله ای با عنوان «فرهنگ سیاسی و تأثیر آن بر رفتار نخبگان و توسعه سیاسی در دوره پهلوی دوم»، شیوه جامعه پذیری سیاسی نخبگان را بررسی کرده و کنش سیاسی تملق محور را به فرهنگ سیاسی ربط داده اند. حسنی کندسر (۱۳۹۱) با نقد شعر و شاعری قرن ششم، نقش حاکمیت در سوق دادن شعر به سوی تملق و چاپلوسی را تشریح کرده است.

شفیعی و نوایی (۱۳۸۹) در مقاله ای با عنوان «فساد درون سازمانی ایران در پرتو شخصیت اقتدارگرا و ساخت پاتریمونیا لیسم سنتی و ایلیاتی جامعه»، ریشه چاپلوسی و تملق را در جایگاه پدر در خانواده جست و جو کرده اند.

نوایی و همکاران (۱۳۹۶) در مقاله «تأثیر شیوه تربیتی استبدادی در خانواده ایرانی بر فرهنگ سیاسی در دوره پهلوی دوم»، با به کارگیری روش روان کاوی، شیوه تربیتی سلسله مراتبی

1. Berkowitz et al.

را عاملی برای ورود عنصر چاپلوسی به فرهنگ سیاسی ایران دانسته‌اند.

طاهری (۱۳۸۹) در بررسی پیامدهای تملق، در مقاله‌ای با عنوان «روان‌شناسی سیاسی شخصیت محمدرضا پهلوی با تکیه بر نظریه کارن هورنای»، تملق دوستی پهلوی دوم را به تجربه زیسته شاه ربط داده و ضعف‌های شخصیتی را عامل شکست وی دانسته است.

هروی (۱۳۸۷) در «عوامل سیاسی فروپاشی دولت سامانیان در تاریخ ایران» در کنار عوامل گوناگون به تشدید روحیه تملق در دربار اشاره کرده است.

امیرنژاد و چیذری (۱۳۹۴) و ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸) بر پایه آسیب‌شناسی تملق از دیدگاه امام علی (ع)، پیامدهای اجتماعی تملق را بررسی کرده‌اند.

شیروانی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «در نکوهش تملق: گفتاری انتقادی در تربیت و آموزش اخلاق»، ضمن ریشه‌یابی تملق، راهکارهای تربیتی‌ای را برای مقابله با آن ارائه داده‌اند.

احمدی اتویی (۱۳۹۹) در مقاله «مواجهه با قدرت سیاسی در اخلاق اسلامی» به نقد اخلاقی قدرت پرداخته و نقد تملق‌گویی را بخشی از اخلاق اسلامی برای مهار قدرت سیاسی می‌داند.

سرانجام، شریفیان (۱۳۸۸) با بررسی سیمای شاه‌عباس اول در شعرهای مسیح‌کاشانی و کتاب‌های درباری آن زمان نشان داده است که می‌توان از این مقایسه‌ها و تملق‌ها به بخشی از حقایق تاریخی پی برد.

در بین پژوهش‌های خارجی نیز آرنست (۱۹۹۴) و داوی (۲۰۰۱) ریشه‌ها، برکویتز و دیگران (۲۰۰۹)، فاینمور (۲۰۰۹)، و اورت (۲۰۱۸) روند، و سرانجام، کوران (۱۹۹۷)، پیامدهای ریاکاری یا مفاهیم نزدیک به آن را بررسی کرده‌اند که بیشتر، حالت پیشینه نظری دارند.

پژوهش حاضر، هم به لحاظ روش‌شناختی و هم به لحاظ شیوه نگرش به پدیده ریاکاری، با پژوهش‌های یادشده متفاوت بوده و تلاش کرده است با مقایسه موردهای تاریخی و تأکید بر نقش ریاکاری در فروپاشی خودکامگی، نگاه متفاوتی به موضوع ریاکاری سیاسی داشته باشد.

۳. چارچوب نظری پژوهش

ریاکاری سیاسی در تثبیت و فروپاشی نظام‌های خودکامه نقش مهمی دارد. در دوره تثبیت، عوامل زمینه‌ای مانند زمینه‌های تاریخی، استانداردهای متفاوت، و نقص آگاهی توده‌ای؛

عوامل ساختاری مانند ساختار سیاسی (دستگاه قدرت)، ایدئولوژی حزبی و کیش شخصیت (نخبه خودکامه) در ترکیب و ارتباط متقابل با ریاکاری سیاسی، یکدیگر را تقویت می‌کنند و ریاکاری که از یک سو، دستاورد عوامل یادشده و از سوی دیگر، عاملی برای تعیین شکل آن‌ها است، به شکل دُوری تشدید می‌شود.

به لحاظ شرایط تاریخی، چنانچه شرایطی مانند شکست‌ها، عقب‌افتادگی‌ها، بحران‌ها، یا شکل‌های دیگری از خلأهای تاریخی، با تعبیرهای وطن‌پرستانه، نژادپرستانه، یا هر نوع تعبیر دیگری از تاریخ ملی که حاصل رؤیادری است، ترکیب شود، می‌تواند زمینه ظهور یک حاکم خودکامه را فراهم کند. حاکم خودکامه که معمولاً حرکت خود را با تاریخ پرشکوه گذشته‌ای دور گره می‌زند، با یادآوری مأموریت تاریخی ملت (مأموریتی که نیازمند آگاهی تاریخی از وظایف ملی است)، کار خود را برای ایجاد یک حاکمیت مبتنی بر ریاکاری سیاسی آغاز می‌کند (گیل^۱، ۱۹۹۴، ۳؛ مارتینز^۲، ۲۰۲۱، ۲۴؛ هوق و فینسود^۳، ۱۹۷۹، ۵۲۳؛ هاول^۴، ۱۹۷۸، ۱۲۹-۱۳۰). همان‌گونه که آرنت می‌گوید، در چنین موقعیتی، تفکر در غیرتاریخی‌ترین حالت خود قرار گرفته و آشکارا از واقعیت عینی جدا شده است (آرنت، ۲۰۰۵، ۳۷).

استانداردهای متفاوت یا استاندارد دوگانه^۵ در سطح ملی و بین‌المللی، عنصر دیگری است که هم زمینه‌ساز و هم محصول ریاکاری سیاسی است (پوپپی و گاتینارا^۶، ۲۰۱۸، ۵۶۱). فردریک و برژینسکی (۱۹۶۵) بر این نظرند که نظام توتالیتر، به سبب مصونیتی که از خطا در ایدئولوژی خود تصور می‌کند، حتی حاضر است از طریق ترور، اشتیاق خود به حفظ یکدلی هواداران را نشان دهد. پاتریک (۱۹۸۲) در تأیید این برداشت با بحث دربارهٔ دیکتاتوری و استانداردهای دوگانه نشان می‌دهد که رهبران دولت‌های توتالیتر، خواهان حفظ قدرت با هر هزینه‌ای هستند (بیتورک^۷، ۲۰۱۲، ۱۶۵). در زمینه ساختاری، نظام گزینش نخبگانی قدرت، جایگاه فرد یا افرادی را ارتقا می‌دهد

1. Gill
2. Martines
3. Hough and Fainsod
4. Havel
5. Double Standards
6. Poppi & Gattinara
7. Bytwerk

که استعداد حفظ سیستم را داشته باشند. این ساختار به حدی گزینش نخبگان قدرت را محدود می‌کند که نخبگان انگشت‌شماری ویژگی‌های رهبری را کسب می‌کنند (لوتانز و دیگران، ۱۹۹۸، ۱۹۲). ساختار سیاسی و حزبی، به گونه‌ای شکل می‌یابد که امکان استفاده از آن برای کسب، تقویت، و تداوم قدرت توسط نخبه خودکامه فراهم شود (لوتانز و دیگران، ۱۹۹۸، ۱۸۸). نخبه خودکامه، کارگزار بلندپرواز (اکیمجی و گونتی، ۲۰۲۱، ۲۳۴؛ آرنت، ۲۰۰۵، ۳۴۶). هوشمندی است که با تشخیص زمینه‌های رشد و آسیب‌های نظام، به زبان رؤیاهای ملت تبدیل می‌شود؛ رؤیاهایی که نه تنها مبتنی بر حاکمیت جهانی، بلکه بر محور سلطه بر نوع بشر است (آرنت، ۲۰۰۵، ۲۴۰). این ادعاها از یک سو، پاسخ‌گوی نیازهای تاریخی توده ملت و از سوی دیگر، تأمین‌کننده اهداف و منافع ساختار و نخبه قدرت کمال‌گراست (گل‌کار^۱، ۲۰۱۶، ۱۳۸). از آنجاکه به گفته آرنت، واقعیت‌ها و راست‌نمایی^۲ آن‌ها می‌تواند به شکل دیگری نیز دیده شود، راست‌گویان^۳ (نامی که آرنت بر نخبگان مفسر می‌گذارد)، استعداد متقاعدکنندگی خود را به کار می‌گیرند و بر ایده‌های دیگران تأثیر می‌گذارند تا حمایت سیاسی آنان را جلب کنند (ساسور^۴، ۲۰۲۱، ۱۶-۱۵؛ آرنت، ۲۰۰۵). گاهی حفظ پابندی نخبگان سیاسی به استانداردهای اخلاقی مورد ادعایشان، به سختی امکان‌پذیر است (دوی، ۲۰۰۱، ۱۰)؛ بنابراین، برخلاف شعارهای خود، رفتار متفاوتی را در پیش می‌گیرند.

تفسیر ریاکارانه، زمینه‌های تاریخی را سانسور کرده و بخش‌هایی را افتخارآفرین و بخش‌هایی را مایه شرمندگی ملی قلمداد می‌کند و با تأیید مشروعیت استانداردهای دوگانه و عدم شفافیت (از طریق رسانه‌های جمعی) و کاهش توانایی شهروندان در فهم واقعیت‌ها، زمینه کاهش آگاهی توده‌ها را فراهم می‌سازد (پویی و گاتیانارا، ۲۰۱۸). خودکامه، به دلیل اهمیت مشروعیت سیاست‌گذاری‌ها و حفظ افراد وفادار، با متقاعدسازی ایدئولوژیک، زمینه به‌حاشیه رانده شدن واقعیت‌های ناهمخوان را فراهم می‌کند. به‌انزوا کشاندن واقعیت‌ها، فراتر از رخدادی است که اسنایدر و دیگران (۱۹۹۱) «تسطیح واقعیت^۵» می‌نامند. هدف از این کار، تغییر باورهای واقعی مردم است. موفقیت این

1. Golkar
2. Truthfulness
3. Truth-tellers
4. Sassower
5. Fact Bulldozing

تلاش‌ها، تصمیم‌گیری سیاستمداران را با اطلاعات نادرست‌تری همراه می‌کند. این خودفریبی می‌تواند در نسل‌های بعدی نیز ادامه یابد؛ زیرا، حتی اگر با واقعیت‌ها روبه‌رو شوند، ممکن است در تله‌شعارهای قدرتمند مشروعیت‌بخش پیشینیان خود گرفتار شوند (فاینمور، ۲۰۰۹، ۶۵). سخنگویان حزبی، یکی از گروه‌های اصلی مبلغان هستند که امکان صحبت در هر جا و درباره‌ی هر موضوعی را دارند و تبلیغ‌گر ایدئولوژی حزبی هستند (بیتورک، ۲۰۰۴، ۷۴-۷۳) و فراموش‌کاری توده‌ها، یکی از ویژگی‌هایی است که امکان جهت‌دهی آرای عمومی و تأکید بر تلاش‌های نخبگان قدرت را در پذیرش و ترویج تفاسیر ریاکارانه‌ی وضعیت موجود، تقویت می‌کند (رانسیمن^۱، ۲۰۰۶، ۹۵). خودکامگان، به این سبب دچار آسیب‌پذیری دوچندانی هستند که منحصر شدن اطلاعات به گروه‌های خاص، در قلمرو آنان، راحت‌تر از حاکمیت‌های دیگر رخ می‌دهد (اسنایدر^۲، ۱۹۹۱، ۳۹). تغییر در فهم زمینه‌های تاریخی-اجتماعی، زمینه‌گسترش دامنه‌ی قدرت ساختار سیاسی ریاکار، ایدئولوژی ریاکارانه‌تر، و شعارهای دهن‌پرکن‌تر را فراهم کرده و سپر آهنین قدرتمندتری را حول نخبه‌ی سیاسی ریاکار ایجاد می‌کند که از او در طرح ادعاهای غیرمعقول‌تر، حمایت می‌کند (فاینمور، ۲۰۰۹، ۷۹). ترکیب این دو نوع زمینه‌ی تاریخی-اجتماعی و ساختار قدرت مستعد ریاکاری بیشتر، با تشدید عطش ریاکاری، زمینه‌ی ارتقای ریای سیاسی به سطح بالاتر را فراهم می‌کند. این چرخه‌ی بازتولید ریاکاری سیاسی، حاکمیت را وارد مسیر فروپاشی می‌کند.

با گذشت زمان، هم فاصله‌ی بین توده و نخبه، و هم فاصله‌ی بین شعار و عمل، افزایش می‌یابد. فشارهای قانونی و مادی در حوزه‌ی سیاست‌گذاری، سبب ناهمخوانی بین شعارها و کنش‌ها می‌شود؛ در ادعا، از افزایش استانداردها و شاخص‌ها سخن به میان می‌آید، درحالی‌که در عمل، نقص‌ها نمایان می‌شوند. این وضعیت بر شکاف بین بلندپروازی‌ها و منابع، دامن می‌زند (اورت^۳، ۲۰۱۸، ۹). ادعاهای گزاف‌تر که حاصل رشد تدریجی ریاکاری است و ناکارآمدی دستگاه خودکامه در تحقق شعارهایش (بیسلی^۴، ۲۰۰۴؛ لو^۵، ۲۰۱۶: ۲۴). روزبه‌روز دروغ‌های دستگاه را آشکارتر و قدرت منتقدان را در نقد و آگاهی‌بخشی، بیشتر

1. Runciman
2. Snyder
3. Everett
4. Bisley
5. Lo

می‌کند. حاکم و دستگاه قدرت برای حفظ وفاداری توده، به ریاکاری بیشتر روی می‌آورند و ریاکاری بیشتر، انتظارات بیشتری را در بین توده ایجاد کرده و ناآگاهی از واقعیت را افزایش می‌دهد، که در این راستا، به‌طور خاص از ایدئولوژی و تبلیغات بهره گرفته می‌شود (اسمیت^۱، ۱۹۸۶، ۱۷-۱۶).

نخبگان قدرت، به‌عنوان الگوی عمل پیروان و توده، نه تنها خود گرفتار ریا می‌شوند، بلکه به‌عنوان عامل جامعه‌پذیری ریاکارانه پیروان نیز عمل می‌کنند (هوک، ۲۰۱۴، ۵۰؛ کوتکین^۲، ۲۰۰۱، ۴۳)؛ ریای نخبگان، زمینه‌ساز گسترش ناآگاهی یا آگاهی کاذب توده، و ریای توده، سبب گسترش آگاهی کاذب نخبگان و سیستم می‌شود. افراطی شدن تدریجی حاکمیت تاحدی پیش می‌رود که از یک سو، دروغ‌های آشکار و بزرگ با صدای بلند گفته می‌شود و از سوی دیگر، آستانه تحمل گروه‌های مستقل از حاکمیت، وطن‌دوست، و مخالف، به پایان می‌رسد و این گروه‌ها به سوی کنش‌های مخالفت‌آمیز یا مقاومت در برابر فریبکاری‌های علنی پیش می‌روند. در چنین موقعیتی، جنبش مخالفان، تلاش‌های گسترده‌ای را برای طرح حقیقت در بین مردم و آگاه‌سازی آن‌ها، در پیش می‌گیرد که اصلی‌ترین هدف آن، تأثیرگذاری بر جامعه، به‌جای تغییر ساختار سیاسی است. آنان فضای پشت پرده را روشن می‌کنند؛ نشان می‌دهند که زندگی با حقیقت، یک ویژگی انسانی و اجتماعی است و برای افزایش اعتماد به نفس شهروندان تلاش می‌کنند؛ دنیای ظواهر را درهم می‌شکنند و ماهیت واقعی قدرت را نشان می‌دهند (هاول، ۱۹۷۸، ۳۸).

در مراحل اولیه، به‌دلیل پایین بودن میزان ریای سیاسی و شکاف بین بلندپروازی‌ها و منابع (اورت، ۲۰۱۸، ۴۵-۴۲) و مشروعیت دستگاه تبلیغاتی، حساسیت توده کمتر بوده و دستگاه سرکوب وفادار به حاکمیت خودکامه نیز از توان کافی برای سرکوب مخالفت‌ها و ناراضایتی‌ها برخوردار است (گل‌کار، ۲۰۱۶، ۱۳۷-۱۳۶)؛ اما با افزایش ریای سیاسی، ناهماهنگی بین گفتار و رفتار به‌حدی آشکار می‌شود که دستگاه تبلیغاتی، مرجع بودن خود را در تأمین آگاهی توده از دست می‌دهد. هم‌زمان، دستگاه سرکوب نیز به‌دلایل گوناگون (درگیری با نیروهای خارجی، دودستگی تصمیم‌گیران، کاربرد بیش‌ازحد اجبار، تکمیل ظرفیت زندان‌ها، جذب نیروهای دارای وفاداری کمتر به سیستم، ...) تضعیف می‌شود. این شرایط،

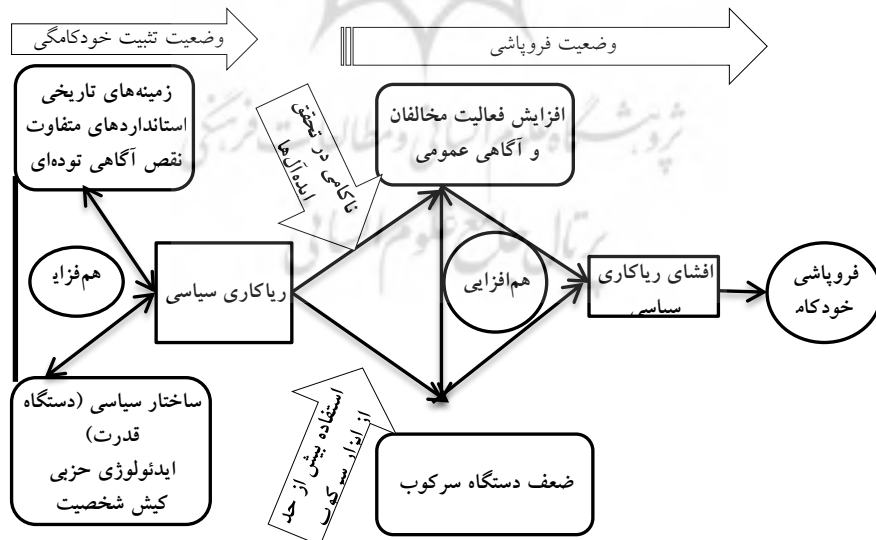
1. Smith

2. Kotkin

زمینه آشکار شدن بیشتر فاصله گفتار و کردار را فراهم کرده و ریاکاری سیاسی نخبگان هرچه بیشتر افشا می‌شود. سرانجام، افزایش آگاهی عمومی، توده و حامیان را به این نتیجه می‌رساند که نخبگان قدرت و نظام خودکامه، در پی تأمین منافع و آرزوهای آن‌ها نیستند و شعارهای طرح شده، دروغی بیش نبوده‌اند و ضعف دستگاه سرکوب با کاهش هزینه مخالفت، زمینه حرکت توده در راستای ساقط کردن نظام مستقر و برقراری نظام دیگری متفاوت با وضعیت موجود را فراهم می‌کند و نظام مبتنی بر ریاکاری سیاسی فرومی‌پاشد. برپایه این الگو، فروپاشی، پیامد فرمول حاکمیتی خودکامگان ریاکار است.

ازیکسو، فقدان جریان آزاد اطلاعات و آگاهی بخشی عمومی، شرایطی را فراهم می‌کند که نه حاکمیت و نه مردم نمی‌توانند از واقعیت‌های جاری به درستی آگاهی یابند و در صورت بروز حداقلی از شکاف در حاکمیت خودکامه، امکان فروپاشی آن فراهم می‌شود و ازسوی دیگر، طرح شعارهای عوام‌فریبانه توسط نخبگان قدرت و تکرار همان شعارها از سوی عوام (فاینمور، ۲۰۰۹، ۷۹)، تصور ذهنی شکست‌ناپذیری حاکمیت را تقویت می‌کند. چون برنامه مناسبی برای چرخش نخبگان نیز وجود ندارد، انعطاف‌ناپذیری ساختاری نیز مزیدبر علت می‌شود تا صدای شکستن حاکمیت خودکامه بیشتر از آنچه هست، به گوش برسد. شکل شماره (۱) الگوی تحلیلی نگارندگان را در مورد ارتباط رای سیاسی با شکست خودکامگان نشان می‌دهد:

شکل شماره (۱). الگوی تحلیلی پژوهش

۴. روش پژوهش

هدف پژوهش حاضر، تبیین شکست غیرمنتظره خودکامگان در قرن بیستم با استفاده از عامل ریای سیاسی است و با توجه به اینکه نظریه، نقش مهمی در نظم دادن به شواهد دارد، از روش مطالعه مقایسه‌ای -تاریخی با شیوه بازنمایی موازی (اسکاچپول و سامرز، ۱۹۸۰، ۱۷۵) استفاده شده است. نمونه‌های پژوهش، بر پایه سه معیار خودکامگی، شکست غیرمنتظره بر پایه نظر صاحب‌نظران، و بازه زمانی قرن بیستم گزینش شده‌اند. این پژوهش، کلان‌مقیاس بوده و واحد تحلیل آن، کشور است. داده‌های پژوهش نیز بیشتر از اسناد و منابع دست دوم، شامل مقاله‌های علمی -پژوهشی، کتاب‌های تاریخی و نظری گردآوری شده‌اند. شاخص‌های مورد اشاره در الگوی تحلیلی در منابع، جست‌وجو شده‌اند و برای اطمینان از اعتبار داده‌ها از منابعی استفاده کرده‌ایم که دارای نویسندگان معتبری بوده‌اند، یا توسط سازمان‌ها و مجله‌های معتبر منتشر شده‌اند، یا اسنادی پراستناد بوده و ارزش تحقیقی داشته‌اند. برای نقل رخدادها از منابع گوناگونی استفاده شده و برای هر رخداد به چند منبع مراجعه شده است که بخشی از آن‌ها در پایان مقاله ارائه شده‌اند. به منظور خلاصه‌سازی مطالب و نشان دادن کارایی الگو، از روش مقایسه توافقی و اختلاف میل (ریگین، ۱۳۸۸، ۷۲-۶۷) در قالب جدول شباهت و تفاوت استفاده شده و این جدول بر پایه مباحث مرتبط با هر مورد، تکمیل شده است.

۵. مروری بر تجربه‌های سه‌گانه

در بخش‌های پیشین به طرح مسئله، ادبیات نظری و الگوی تحلیلی، و روش‌شناسی مطالعه پرداخته شد. در ادامه برای آزمون تجربی مدل تجربیات آلمان نازی، شوروی کمونیستی و ایران پیش از انقلاب اسلامی واکاوی شده است. مطالعه این الگوها از یک سو شباهت و از سوی دیگر، تفاوت‌های تجربیات مرتبط با ریاکاری سیاسی را براساس معیارهای مورد نظر نگارندگان نشان می‌دهد که تلاش کرده‌ایم، توصیف و تحلیلی متناسب با خاستگاه نظری مطالعه ارائه دهیم.

۱-۵. آلمان نازی؛ پیشوا و ریاکاری نژادپرستانه

درحالی‌که در دنیای جدید، ازدواج‌های بین‌گروهی، ایده نژاد خالص را ناممکن کرده بود و تلاش‌های نژادپرستانه سفیدپوستان در ایالات متحده، کم‌کم رنگ می‌باخت، شعار نژاد خالص آریایی و تمایزی که هیتلر بین این نژاد و نژاد یهود ترسیم می‌کرد، مطرح شد (هوک، ۲۰۰۶،

۱۰۲؛ مارتینز، ۲۰۲۱، ۴۸). به زعم عده‌ای، ویژگی‌های شخصی هیتلر، عامل مهمی برای به قدرت رسیدن او بود و در عین حال، برخی از مفسران غربی پس از سال ۱۹۴۵ تأکید کرده‌اند که فرهنگ آلمان^۱ به قدرت‌یابی هیتلر کمک کرد (چمبرلین^۲، ۲۰۲۱، ۳۵). در رایش سوم، نه تنها حالت متداول پنهان‌کاری وجود داشت، بلکه دست‌کم در بین کسانی که تسلیم عقاید سیاسی نوین نشده بودند، ریاکاری اجباری یا نقد ماهرانه^۳ باید با تأیید عمومی پوشش می‌یافت. مسائل اجتماعی مورد نظر نهادهای حاکمیتی، با آنچه کار حرفه‌ای ایجاد می‌کرد، متفاوت بود (گاتر و هولمز^۴، ۲۰۰۸، ۳۵).

رژیم برای کم‌رنگ کردن کشتارهای جمعی مانند آشویتس، از شیوه‌های ریاکارانه بهره می‌برد؛ به عنوان نمونه، بزرگ‌نمایی کشتار کاتن^۵ توسط شوروی در مقابل کشتار آشویتس و استفاده تبلیغاتی از آن توسط گوبلز نمونه‌ای از این فعالیت‌ها به شمار می‌آید که در بین مردم عادی به کار گرفته می‌شد (رازینسکی^۶، ۲۰۱۲، ۵۸). هیتلر در یکی از سخنرانی‌هایش، افراد حیل‌گر، ریاکار، و دروغ‌گور را تحمل‌ناپذیر می‌داند (تروور-روپر و وینبرگ^۷، ۲۰۰۰، ۲۶۷). وی طبقه بالایی جامعه را نمونه‌ای از گروه‌هایی می‌داند که مستعد گرایش به ریاکاری هستند و ریاکاران را می‌توان در بین ده‌هزار نفر نخبه قدرتمند یافت (تروور-روپر و وینبرگ، ۲۰۰۰، ۳۵۳). هیتلر، اتهام ریاکاری را علیه افراد، نهادها، و کشورهایمانند روزولت، یهودی‌ها، پروتستان‌ها، کاتولیک‌ها، و بریتانیایی‌ها به کار گرفته است. وی با اشاره به اینکه در قوم یهود، جز پلیدی چیزی نمی‌توان دید، می‌گوید در بین آنان پستی و ریاکاری دست در دست هم پیش می‌روند که هر دوی این ویژگی‌ها باید ریشه‌کن شوند (تروور-روپر و وینبرگ، ۲۰۰۰، ۶۲۶-۶۲۵).

بعد دیگر ریاکاری رژیم، شیوه عمل به تعهدات بین‌المللی بود. بیشتر مسئولان رژیم، برخلاف توافق‌ها عمل می‌کردند. پیمان منع خصومت^۸ بین آلمان نازی و شوروی کمونیستی

1. German Kultur
2. Chamberlin
3. Subtle Criticism
4. Geuter and Holmes
5. Katyn Massacre
6. Razinsky
7. Trevor-Roper and Weinberg
8. Nonaggression Treaty

(استالین و هیتلر) نمونه‌ای از این نوع عهدشکنی است که انعقاد آن، نشانه شباهت دو حاکمیت خودکامه و زیر پا گذاشتنش، نشانه ریاکاری هیتلر است. تهاجم ارتش آلمان در ۲۲ ژوئن ۱۹۴۱ به سرزمین‌های شوروی، استالین و حزب کمونیست را شگفت‌زده کرد (داراج^۱، ۲۰۱۰، ۴۴-۴۵؛ پلخی^۲، ۲۰۱۹، ۴). تصمیم هیتلر برای حمله به شوروی، بر پایه اطلاعاتی بود که درباره توانایی‌های عملیاتی ارتش شوروی در جنگ با فنلاند به دست آورده بود؛ ولی زمانی که آلمان‌ها به شوروی حمله کردند، با ارتش کاملاً متفاوتی روبه‌رو شدند (آربل، ۲۰۰۳، ۴۵).

ناسیونال سوسیالیسم برای تبلیغ خود به مردم عادی وابسته بود. به‌کارگیری و تربیت مردم، حفظ روحیه‌شان، و ارائه اطلاعات کافی به آن‌ها بدون آشکار شدن واقعیت‌ها و تفویض قدرت، مهم‌ترین مشکل نظام بود. به‌کارگیری تعداد زیادی از مردم عادی، هم سبب تحقق اهداف و توسعه سازمان و هم زمینه‌ساز کسب وفاداری شهروندان بود. هرچند شهروندان این وضعیت را به‌گونه‌ای ریاکارانه می‌پذیرفتند، بیشتر آن‌ها تمایلی به همراهی با نظام در ارتکاب جرائم در حال تحقق نداشتند. این‌گونه مشارکت مردمی، زمینه‌ساز تعمیق نگرش‌های آنان و حداقلی از نمایش ظاهری اشتیاق به شهروندان دیگر بود (بیتورک، ۲۰۱۲، ۸۵). ماشین تبلیغاتی نازی از توطئه‌هایی سخن می‌گفت که بخشی از افسانه «خنجر زدن از پشت^۳» بودند. این ماشین از اسنادی مانند «عهدنامه بزرگان صهیون^۴» که نشان‌دهنده طرحی برای حاکمیت سری یهود بر دنیا بود، برای حمایت از ایدئولوژی هیتلری بهره می‌برد (برکویتز و دیگران، ۲۰۰۹، ۲۸۶؛ مارتینز، ۲۰۲۱، ۵۰) و در نقطه مقابل از هیتلر با بیانی شبه‌دینی، همچون مسیح یاد می‌کرد. گرچه وی خود را این‌گونه نمی‌دید و با اشاره به یکتایی خود اهمیت رسیدن به اهدافش را یادآوری می‌کرد، اما در تبلیغات، شخصی معرفی می‌شد که مظهر حقیقت مطلق است (بیتورک، ۲۰۱۲، ۱۶).

اهمیت تبلیغات سبب شده بود که در انتشار یافته‌ها، ساختار تبلیغاتی، جایگزین ساختار علمی شود. بهره‌وری نهادی از تحقیق به این معنا بود که نتایج پژوهش‌ها، به شکل داخلی و در مجله‌های درون‌حزبی منتشر شود. در رایش سوم، مجادله تنها در ادبیات علمی پذیرفته شده بود

1. Darraj
2. Polkhy
3. Stab in the Back
4. The Protocols of the Elders of Zion

و در موقعیت‌های دیگر، گفته‌ها یا بحث‌ها می‌توانست به شکل‌های دیگری تفسیر شود. شکل رایجی از پنهان‌کاری مشهود بود؛ ریاکاری اجباری یا نقد ماهرانه، دست‌کم از سوی افرادی که در مقابل باورهای سیاسی جزمی دوران تسلیم نمی‌شدند، باید در ردای پذیرش عامه پیچیده می‌شد (گاتر، ۲۰۰۸، ۳۵-۳۴). تبلیغات توتالیتر، اهداف بلندمدتی را ترسیم می‌کرد که تحقق آن‌ها نسل‌ها طول می‌کشید و به‌همین دلیل، محکوم به شکست بود. این نوع تبلیغات به‌این سبب شکست خورد که غیرقابل اعتماد بود، ریاکاری را تشویق می‌کرد، و به زبان کتاب مقدس، کفرآمیز بود؛ زیرا، یک انسان قادر مطلق را به‌جای خدای قادر مطلق می‌گذاشت (بیتورک، ۲۰۱۲، ۱۶۰) و ادعای حقیقت مطلق تبلیغات را به‌گونه‌ای حيله‌گرانه^۱ دنبال می‌کرد. ناسیونال سوسیالیست‌ها و مارکسیست‌ها، واقعیت‌هایی را نادیده گرفتند که گاهی آشکار بود. برای نظام‌هایی که ادعای حقیقت دارند، واقعیت، متقاعدکننده نیست. هیچ چیز نمی‌تواند خارج از پیش‌بینی نظریه‌های آن‌ها رخ دهد (بیتورک، ۲۰۱۲، ۱۶۱).

آرنت، یکی از نمودهای جدی ناهمخوانی بین تبلیغات و سیاست‌های اتخاذشده توسط هیتلر را قلع و قمع کردن^۲ یهودی‌ها می‌داند و نشان می‌دهد که درحالی‌که هیتلر در پاییز ۱۹۴۱ در صحبت‌های خود با ژنرال‌هایش از فراهم کردن سرپناه‌های مناسب برای زندگی یهودیان سخن می‌گفت، دستور ایجاد اتاق‌های گاز را نیز به مهندس بلوبل^۳ داد (آرنت، ۲۰۰۵، ۲۸۷). جذبه هیتلر برای دیگران یا توانایی او برای حفاظت از خود در رویارویی با واقعیت‌ها، همچنان جای سؤال دارد. انتشار صحبت‌های تبلیغاتی او، زمینه را برای روایت تاریخی قصه شاه پریان از هیتلر «خوب»ی فراهم کرده بود که از رفتارهای شیطانی هیملر^۴ چیزی نمی‌دانست (آرنت، ۲۰۰۵، ۲۸۷). وی در سخنانی تأکید می‌کند که هدف آلمان، سلطه بر مردم کشورهای خارجی نیست، بلکه آن‌ها می‌خواهند سرزمین‌های خالی از جمعیت را به تملک درآورند. همچنین، اضافه می‌کند که سرزمین خالی از سکنه وجود ندارد و یک فاتح، همیشه با زمین‌هایی روبه‌رو است که در تملک افراد است. نتیجه منطقی این گفته این است که وظیفه ارتش آلمان می‌تواند تخلیه جمعیت مناطق مسکونی موردنظر باشد (آرنت، ۲۰۰۵، ۲۹۰).

1. Deceitful
2. Eradication
3. Blobel
4. Himmler

مسئله اصلی تبلیغات در نظام نازی این بود که به جای تحقق خواسته‌های نظام، یعنی یک ذهن و یک روح^۱، به افزایش میزان ریاکاری انجامید. گزارشی از منطقه مونستر^۲ در سال ۱۹۳۵ نشان می‌دهد که گرایش عمومی به نظام پایین است. این گزارش بیان می‌کند: «از آنجاکه مردم از پیامدهای قانونی اقدامات خود می‌ترسند، احساسات واقعی‌شان را در عرصه عمومی بیان نمی‌کنند؛ ولی باورهای واقعی آن‌ها در انفعال آشکارشان در نشست‌های حزبی مشهود است». گزارش‌های پرشماری از این نوع وجود دارد (بیتورک، ۲۰۱۲، ۱۶۲).

تداوم و گسترش قدرت توتالیتار به استحکام ایدئولوژیک آن وابسته نبود، بلکه به ریاکاری و گرایش به سلطه با استفاده از هرگونه ابزاری، بستگی داشت. تحلیل‌ها نشان می‌دهد که فاشیسم آلمانی برای تقویت قدرت خود، بسیار هزینه کرده است. فرهنگ ناسیونال‌سوسیالیستی در هر شکلی از نمود خود در خدمت فریب توده^۳ بوده است؛ بنابراین، هرگونه مطالعه‌ای درباره عناصر دوره یادشده (فیلم‌ها، کارگردانان، ناشران، ستاره‌ها) سرانجام به این نتیجه خواهد انجامید که نازی‌ها از این ابزار برای دور کردن مردم از واقعیت سیاسی توتالیتاریسم فاشیستی بهره برده‌اند (آشید^۴، ۲۰۰۳: ۲۱-۲۰). تفاوت باورهای رسمی نازی‌ها و کارهای آنان برای ماندن در قدرت را می‌توان «ایدئولوژی نازی» نامید. تفاوت این دو مفهوم در فهم ریاکاری بنیادین نهفته در فرهنگ ناسیونال‌سوسیالیستی و آشفتگی ایدئولوژیک آن، نقش فراوانی دارد (آشید، ۲۰۰۳: ۲۱).

بسیاری از آلمانی‌ها از گذشته به سبب انسداد تفکر اخلاقی انتقاد می‌کنند. یک متخصص ژنتیک پزشکی در این باره می‌گوید: «آیا ما بهتر از یهودی‌ها و آمریکایی‌ها هستیم؟ من این‌گونه فکر نمی‌کنم؛ ولی این نکته برای ما مهم است که به دلیل احساس گناهکاری دسته‌جمعی مان، بهتر به نظر برسیم. این قضیه، شکلی از پویایی گروهی را برای ما رقم می‌زند که مانع تفکر اخلاقی شده و زمینه ریاکاری اخلاقی را فراهم می‌کند (دولو و راز^۵، ۲۰۱۴، ۹۳).

در اواخر جنگ، نوعی رفاقت مبهم بین افرادی که به هر دلیل در مقابل رژیم قرار گرفته

1. A Citizenry of One Mind and One Spirit
2. Münster
3. Mass Deception
4. Ascheid
5. Dolev and Raz

بودند، وجود داشت. آن‌ها در کنار هم به روز شکست امیدوار شده بودند. آنان دلیلی برای سرعت بخشیدن به فرایند رسیدن به آن روز نمی‌دیدند؛ روزی که مانند تصور ناقصی از یک طغیان، از دلربایی آن لذت می‌بردند (آرنت، ۲۰۰۵، ۲۵۶-۲۵۵). بسیاری از آلمانی‌ها در ماه‌های پایانی جنگ دریافته بودند که هیتلر به آن‌ها خیانت کرده و هدفش نابود کردن آن‌ها بوده است؛ به همین سبب، توجهی به انتظارات او نمی‌کردند. هیتلر نیز در پایان به چنین موضوعی اشاره کرده بود. بر همین اساس گفته می‌شود که آلمانی‌ها پس از جنگ به واقعیت نازیسم پی بردند. خیانت به هیتلر، بخشی از دردهای آن‌ها را درمان کرده بود. آن‌ها در همان مسیری که هیتلر برایشان ترسیم کرده بود، وی را شکست داده بودند؛ ولی صرف نظر از اینکه چه کسی به دیگری خیانت کرد، اعتماد از بین رفته بود (شکلر^۱، ۱۹۸۴، ۱۸۸).

۲-۵. فروپاشی شوروی؛ شکست برابری خواهی

در تحلیل فروپاشی شوروی، بخش مهمی از پژوهش‌ها بر نقش گورباچف (براون، ۱۹۹۷؛ هوق، ۱۹۹۷؛ گالوتی^۲، ۱۹۹۷) و تحرکات فردی ملی‌گرایانه (کارکلینز^۳، ۱۹۹۴) و بخش دیگری از آن‌ها نیز بر شرایط نهادی، اقتصادی، یا ساختار اجتماعی فراهم‌کننده شرایط مناسب برای لیبرالیسم شوروی و بروز جنبش‌های ملیت‌گرای تسریع‌کننده فروپاشی این کشور، تأکید می‌کنند (بسینگر^۴، ۲۰۰۲، ۷؛ بانس^۵، ۱۹۹۹؛ سانن^۶، ۱۹۹۳).

استالین، به‌عنوان شاگرد با استعداد هیتلر، روش‌های استاد را توسعه داده بود (مداکز، ۱۹۷۷، ۱۰۰). در دوره استالین، رابطه بین دولت و جامعه تغییر کرد و همه نهادها و اجتماع‌های مستقل جامعه مدنی، تضعیف یا نابود شدند. در واقع، اصطلاح توتالیتار در این دوره را می‌توان برای جامعه‌ای به‌کار برد که زیر سیطره دولت است. در این دوره، رژیم بلشویک، یکی از مصیبت‌بارترین شرایط قرن بیستم را طراحی کرد و بیش از ده میلیون نفر را به بهانه مبارزه با دورویی کنار گذاشت. تقریباً همه همراهان لنین به‌عنوان انقلابی‌نما تحت تعقیب قرار گرفتند (کوران، ۱۹۹۷، ۲۸۲؛

1. Shklar
2. Galeotti
3. Karklins
4. Beissinger
5. Bunce
6. Suny

مداکز، ۱۹۷۷). سه دهه فاصله بین استالین و گورباچف، دوره‌ای بود که جوانه‌های جامعه مدنی شکل گرفتند. آشکارترین تلاش برای شکل‌گیری جریان بدیل در نظام شوروی، جنبش مخالفان متشکل از دانشمندان و نویسندگانی بود که شب‌نامه‌ها و مجله‌های زیرزمینی را منتشر و توزیع می‌کردند یا کارهایشان را برای انتشار به غرب می‌فرستادند، به مقامات دولتی، نامه یا عریضه می‌نوشتند، در عرصه عمومی از همکاران دستگیر شده‌شان دفاع می‌کردند، و برخی اعتراض‌های عمومی اتفاقی را سامان می‌دادند. جنبش مخالفان از حمایت عامه محروم بود، ولی افرادی را دربر می‌گرفت که می‌خواستند مطالب درست را بنویسند، به‌صراحت بگویند چه فکر می‌کنند، و گردوغبار فراگیر گفتار دوگانه، صداقت نصف‌ونیمه، و دروغ‌های آشکاری که ایدئولوژی رسمی را شکل داده بودند، کنار بزنند. آن‌ها با دعوت مقامات شوروی به رعایت قانونی که خود تدوین کرده بودند، ریاکاری رژیم را فاش می‌کردند. انتخاب ساخاروف^۱ به رهبری جنبش دموکراتیک در اواخر دهه ۱۹۸۰، تأییدی بر اثربخشی این‌گونه تلاش‌ها بود (استرایر^۲، ۱۹۹۸، ۶۴-۶۲).

مخالفت‌ها، زمانی شنیده می‌شوند که طرفدارانی از درون توده‌های منتقد داخل کشور داشته باشند. در اتحاد جماهیر شوروی، دیدگاه‌های متضاد با دکترین کمونیسم، تنها زمانی به بخشی از گفتمان عمومی تبدیل شد که شهروندان شوروی احساس کردند، می‌توانند چنین دیدگاه‌هایی را با مصونیت از پیامدهای ناخوشایند آن بیان کنند. گشایش عرصه عمومی شوروی، حاصل سال‌ها رکود اقتصادی بود که رهبران را مجبور کرده بود که نیاز به تغییرات بنیادین را بپذیرند (کوران، ۱۹۹۷، ۲۳۹-۲۳۸؛ بسینگر، ۲۰۰۲، ۶۲-۶۰). گورباچف، رهبری متفاوت بود؛ رهبری که در حد خروشچف اجتماعی بود، ولی بی‌رحمی و تحریک‌پذیری کمتری داشت و حاضر بود در گفت‌وگوهای عمومی شرکت کند. افزون‌براین، سال‌ها پیش فهمیده بود که شوروی برای حفظ رقابت‌پذیری و بهبود وضعیت شهروندانش، نیاز به اصلاح دارد. ویژگی‌های متفاوت گورباچف، رهبران کشورهای دیگر را نیز به این نتیجه رسانده بود که او فردی خوش‌فکر و انعطاف‌پذیر و درعین حال، بسیار باهوش و حساس است (داراج، ۲۰۱۰، ۶۳). وی با توجه به درکی که از وضعیت شوروی داشت، تغییرات بنیادین را ناممکن می‌دانست. دیدگاه‌های گورباچف در میانه دیدگاه افرادی که تغییرات حزبی را ضروری می‌دانستند و کسانی که تغییر را ناممکن یا فاقد جذابیت می‌دیدند، قرار می‌گرفت (داراج،

1. Sakharov
2. Strayer

۲۰۱۰، ۶۹). در خط‌مشی گورباچف، سه واژه کلیدی «شتاب^۱»، «بازسازی^۲» (گلاسنوست)، و «گشودگی^۳» (پروستریکا) محورهای تغییر به‌شمار می‌آمدند (داراج، ۲۰۱۰، ۹۱؛ کوتکین، ۲۰۰۱، ۹). گورباچف، با وجود کامیابی‌های گوناگون خود در خارج از کشور، بنا به تصور عده‌ای، در داخل با اجرای گلاسنوست و پروستریکا، زمینه تضعیف شوروی را فراهم کرده بود و از همین دیدگاه، نکوهش می‌شد. استقبال از تلاش‌های وی برای اصلاح یک نظام فسیل‌شده^۴ در میانه دهه ۱۹۸۰؛ پایان یافت و جای خود را به ناامیدی ناشی از آشوب سیاسی، افول اقتصادی، و خشونت‌های قومی داد (داراج، ۲۰۱۰، سل ۵، ۲۰۱۶، ۱۶۶؛ کوتکین، ۲۰۰۱، ۵۷). افزون‌براین، عده‌ای نیز بر این نظرند که گلاسنوست، زمینه طرح سیلابی از دیدگاه‌ها را فراهم کرده بود. گفت‌وگوهای ملی درباره راه درمان مسائل و مشکلاتی که زمانی جزو تابوهای عرصه عمومی به‌شمار می‌آمدند، ناگهان در فضای عمومی پدیدار شدند (اورلو^۵، ۲۰۰۸، ۱۰۸). وی بدون هر حرف و حدیثی، محصول ذاتی نظام شوروی و نماینده معتقد به نظام یادشده بود که نظام را در مسیر خود وارد نیمه دوم دهه ۱۹۸۰ کرد (کوتکین، ۲۰۰۱، ۵۷؛ کران و کینی^۶، ۲۰۱۰، ۱۲). گورباچف، خود در یکی از کتاب‌هایش به این موضوع اشاره می‌کند که بدون فهم رویدادهای دوره آندروپف و چرننکو^۷، درک چگونگی به‌قدرت رسیدن وی ناممکن است (سل، ۲۰۱۶، ۱۲۵). بر پایه دیدگاه برخی از طرفداران جریان چپ، به‌ویژه سوسیال‌دموکرات‌ها، شکاف نظام‌مند شوروی، ریشه در فقدان مردم‌سالاری و تمرکزگرایی بیش‌ازحد داشت و سوسیالیسم آینده باید بر بنیان‌های متفاوتی ساخته می‌شد. به‌نظر آنان، اصلاحات گورباچف، اشتباه نبود، بلکه بسیار دیر شروع شده بود (کران و کینی، ۲۰۱۰، ۵).
نشانه دیگر تضعیف دولت و بروز نارضایتی‌ها در عرصه عمومی، پایان جنگ سرد بود. این رخداد بر موقعیت شوروی در عرصه بین‌المللی و شعارهای مربوط به کمونیسم جهانی

1. Uskorenie
2. Perestroika/Restructuring
3. Glasnost/Openness
4. Ossified
5. Sell
6. Orlov
7. Keeran and Kenny
8. Chernenko

تأثیر گذاشت، تصور تضعیف دولت را تقویت کرد، به افزایش افول اقتصادی انجامید، و به تکه تکه شدن نخبگان قدرت دامن زد (بیسلی، ۲۰۰۴، ۱۳۲).

یکی از جنبه‌های زیان‌آور انقلاب بلشویکی، نگاه ریاکارانه آن به حقوق پرولتاریا بود. برتراند راسل پس از بازدید خود از شوروی، خاطرنشان کرده است که اساس لنینیسم/بلشویسم این است که اقلیت کوچکی قدرت را به دست گیرند و آن را تا پذیرش جهانی کمونیسم که ممکن است مدت زیادی طول بکشد، به عهده داشته باشند. تمایل به زیر پا گذاشتن حق اعتراض پرولتاریا در عین تأکید بر حقوق همان گروه، بنیان این تفکر است (داراج، ۲۰۱۰، ۳۸-۳۷).

تحریف ترجیحات قومی، بخش دیگری از فاصله بین گفتار و کردار بوده است. مجموعه قدرتمندی از ترجیحات قومی وجود دارند که با موانع تحمیل شده بر افراد پوشانده شده‌اند و این ترجیحات، دست‌کم در شرایط تغییر موانع، نمایان می‌شوند (کوران، ۱۹۹۷، ۳۹-۳۷). این قاعده در مورد افرادی که به یک چارچوب هویتی، تعلق شدید نمادین دارند، صدق می‌کند؛ ولی آن‌گونه که ادبیات مربوط به هویت نشان می‌دهد، تعریف چستی هویت «اصیل» برای بخش مهمی از افراد، دشوار است؛ افرادی که ابهام در هویت در همه گروه‌ها را احساس می‌کنند (بسینگر، ۲۰۰۲، ۱۵۳). تمایز بین اقوام و اولویت‌های قومی، هم در سطح توده مطرح بود و هم به سطح نخبگانی کشیده شده بود که بخشی از آن‌ها طرفدار روسیه و بخش دیگر، طرفدار حفظ یکپارچگی شوروی بودند و این دو گروه در حمایت از پلتسین و گورباچف نمود پیدا می‌کردند (گلدستون، ۱۳۸۵، ۳۸۱). سیاست بین‌المللی متناقض را نیز می‌توان به‌عنوان یکی از ابعاد ریای سیاسی در اتحاد جماهیر شوروی در نظر گرفت. محبوبیت ارتش سرخ که قهرمان شکست هیتلر و مقابله با آمریکایی‌ها به‌شمار می‌آمد، در عمل، با کشتار بی‌رحمانه‌ای که در افغانستان به‌راه افتاد، لکه‌دار شده بود (اورلو، ۲۰۰۸، ۳۹).

توسعه بخش دوم اقتصاد^۱ که مورد حمایت گورباچف بود، به مشکلات سوسیالیسم روسی کمک کرده بود. به‌ویژه مسائل دوره پس از ۱۹۸۶، به‌طور مستقیم، ریشه در بخش دوم اقتصاد داشت. نخست به این سبب که در این دوره، نوعی کلبی مسلکی در مورد کارایی سوسیالیسم و کارآمدی برنامه‌ریزی و انسجام حزب کمونیست شکل گرفته بود که گورباچف

1. Second Economy

نیز از آن بهره‌برداری کرده و سبب تقویت آن شده بود. دوم به این سبب که با خلق یک قشر بورژوازی خرده‌پای نوظهور، طبقه‌ای به وجود آمده بود که منافعی‌شان، خارج از سوسیالیسم قرار می‌گرفت، ولی به سیاست‌های اقتصادی گورباچف کمک می‌کردند. بیشتر رهبران حزب، خطر این قشر را دست‌کم گرفته بودند، لیکن کوزلو^۱، زنگ خطر ریاکاری عافیت‌طلبانه این قشر را به صدا درآورده بود. وی در کنگره بیست و دوم حزب، بی‌باکانه اطمینان داده بود که «از آنجا که هر تمایل فرصت‌طلبانه‌ای می‌تواند در حزب موفق شود، مبنای اجتماعی جامعه شوروی، زیاد دوام نخواهد داشت» (کران و کینی، ۲۰۱۰، ۸۱-۸۰).

بخش دیگری از ریاکاری در اتحاد جماهیر شوروی را می‌توان ریاکاری حزبی دانست. یکی از اعضای حزب که پس از چهل سال عضویت، حزب را ترک کرده بود، آن را سازمانی جنایی می‌دانست که در خدمت قیمومیت حزبی^۲ است و از قدرت، منافع، و مالکیت حزبی ناشی از دهه‌ها سروری بدون کنترل بر کشور دفاع می‌کند (گیل، ۱۹۹۴، ۱۵۴). اعضای که حزب را ترک می‌کردند، به گونه‌ای ریاکارانه، مورد نقد حزب قرار می‌گرفتند (گیل، ۱۹۹۴، ۲۳۰).

گرچه گلاسنوست، بیشتر به اصلاح اقتصادی مربوط می‌شد، ولی در سطح گسترده‌تر، رهبری اصلاح طلب تأکید می‌کرد که عناصر زیادی از جامعه شوروی به دلیل ریاکاری، سانسور، و دروغ‌های آشکار دوره برژنف از رژیم فاصله گرفته‌اند. گلاسنوست قصد داشت پلی بین دولت و جامعه ایجاد کند، اعتماد بین حزب و مردم را بازسازی کند، و برخی آزادی‌های فکری و فرهنگی را برای طبقات حرفه‌ای به‌ارمغان بیاورد (استرایر، ۱۹۹۸، ۹۹). با وجود این، فعالان مخالف، نقش مهمی در پایان دادن به سلطه کمونیسم بازی کردند. آن‌ها با افشای کاستی‌ها، ریاکاری، و آسیب‌پذیری کمونیسم در سال‌های تلاطم، زمینه ناآرامی سال ۱۹۸۹ را فراهم کردند (کوران، ۱۹۹۷، ۲۸۸). گرچه در عین حال شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد، ادعای پل زدن بین اهداف زندگی (جامعه) و نظام (دولت)، خود به دروغ‌ها و ریاکاری‌های جدیدی می‌انجامد. در چنین شرایطی، نظام، گام به گام مردم را زیر نظر می‌گیرد، لیکن این عمل با نقاب ایدئولوژیک انجام می‌شود. به همین دلیل است که چنین شرایطی (جامعه پساتوتالیتر) مجوز ریاکاری و دروغ‌های بیشتر را فراهم می‌کند. جامعه‌ای که در آن، حکومت بوروکراتیک، حاکمیت عامه نامیده می‌شود؛ طبقه کارگر به نام طبقه کارگر به بردگی کشیده

1. Frol Kozlov
2. Nomenklatura

می‌شود؛ تحقیر فرد، آزادی مطلق وی به‌شمار می‌آید؛ محروم کردن افراد از اطلاعات، دردسترس گذاشتن آن نام می‌گیرد؛ استفاده از قدرت برای دست‌کاری شرایط، کنترل قدرت نامیده می‌شود؛ سوءاستفاده خودسرانه از قدرت، نظارت قانونی شمرده می‌شود؛ سرکوب فرهنگی زیر عنوان توسعه فرهنگی انجام می‌شود؛ توسعه نفوذ امپریالیستی، حمایت از ستم‌دیده و انمود می‌شود؛ فقدان آزادی بیان، بالاترین شکل آزادی به‌شمار می‌آید؛ مضحکه انتخاباتی به بالاترین نوع دموکراسی تبدیل می‌شود؛ توقیف تفکر مستقل به علمی‌ترین دیدگاه‌های جهانی تبدیل می‌شود؛ اشغال نظامی زیر عنوان کمک ائتلافی شکل می‌گیرد. چون رژیم، شیفته دروغ‌های خویش است، به تکذیب همه‌چیز روی می‌آورد؛ گذشته و حال و آینده را تکذیب می‌کند؛ آمار را تکذیب می‌کند؛ تظاهر می‌کند که صاحب دستگاه پلیس تام‌الاختیار و بی‌قاعده^۱ نیست. تظاهر می‌کند که به حقوق بشر احترام می‌گذارد، مزاحم کسی نمی‌شود، و از کسی نمی‌هراسد. تظاهر می‌کند که به چیزی تظاهر نمی‌کند (هاول، ۱۹۷۸، ۷).

۳-۵. ایران پیش از انقلاب؛ شکست شاهانه

گرچه فروپاشی حاکمیت‌های خودکامه در طول تاریخ ایران، علت‌های متفاوتی داشته است، ولی ردیابی نقش ریاکاری سیاسی در این فروپاشی‌ها، برای پژوهشگر، کار دشواری نیست. پژوهش‌های پرشماری درباره ریا، تظاهر، نفاق، و مواردی از این دست در فرهنگ و فرهنگ سیاسی ایران انجام شده‌اند که ابعاد از ریشه‌های تاریخی این پدیده را در ایران نشان می‌دهند (شفقی و محمدیگی، ۱۴۰۱، ۳۹۶؛ حسنی‌کندسر، ۱۳۹۱، ۱۲۹؛ هروی، ۱۳۸۷، ۱۶۶-۱۶۵). بخشی از این پژوهش‌ها، از دیدگاه جامعه‌پذیری به موضوع نگرینسته‌اند (نوایی و همکاران، ۱۳۹۶، ۴۵) و بخشی نیز تلاش کرده‌اند نشان دهند که این مسئله در دوره پهلوی دوم، چه شرایطی داشته است (طاهری، ۱۳۸۹، ۸۰-۷۹). در روند تحول ساختار خودکامه قدرت در دوره پهلوی دوم، شاه در اوایل به‌قدرت رسیدن خود، به‌دلیل ماهیت بسیار اقتدارگرای پدرش، چهره‌ای نسبتاً بی‌تجربه و وابسته به زیردستان را به‌نمایش گذاشته است (همبلی^۲، ۱۹۹۱، ۲۴۴)، لیکن به‌تدریج که بر امور مسلط شده است، تلاش خود را برای گسترش دامنه خودکامگی بیشتر به‌کار بسته است (میلانی، ۱۳۸۲، ۱۵۷-۱۵۵، ۳۴۲، ۳۴۲؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۴۸-۱۴۰).

1. Unprincipled

2. Hambly

نوسازی انجام شده توسط پهلوی، به دلیل ماهیت اقتدارگرای رژیم، حالت گزینشی به خود گرفته بود (کمالی، ۱۳۸۱، ۲۸). رژیم پهلوی، مانند رژیم‌های اقتدارگرای حاکم بر برخی کشورهای اسلامی در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، تحت حاکمیت رهبران سکولاری بود که توجه کمی به اسلام داشتند و از قوانین اسلامی فاصله گرفته بودند (امیرارجمند و ریس، ۲۰۱۳، ۱۲۳). استفاده از سانسور و سرکوب، شرایط را برای محدودیت فکری و فیزیکی فراهم کرده و قدرت خودکامه را هم در زمینه ایدئولوژیک و هم به لحاظ سخت‌افزاری، بسط داده بود (فیوضات، ۱۳۷۵، ۱۴۰؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۵۱؛ همبلی، ۱۹۹۱، ۲۸۳). نظام، از یک سو، تبلیغ‌گر طرح‌های گوناگون مدرنیزاسیون در ایران بود و انقلاب‌های فرمایشی خود را برای توسعه کشور به سرانجام رسانده بود، جایگاه خود را تثبیت کرده و در زمینه تغییر سنت‌ها و ظواهر، موفقیت‌آمیز عمل کرده بود و از سوی دیگر، با سرکوب جریان‌های مخالف سیاسی، تلاش برای سرکوب اقوام، یکسان‌سازی قومی، و مذهب‌زدایی از جامعه، صداهای مخالف را سرکوب کرده بود. برای تحقق حکومت خودکامه خود، مردان ارزشمندی را که برای حفظ کشور تلاش می‌کردند، کنار زده بود و با تشکیل یک مجلس فرمایشی از گماشتگان خود، دامنه قدرتش را گسترش داده بود. مطبوعات را به سکوت واداشته بود و نظامیان را زیر سیطره گرفته و پلیس مخفی مخصوص خود را ایجاد کرده بود (تکیه، ۲۰۲۱؛ کوپر، ۲۰۱۶، ۳۳؛ کمالی، ۱۳۸۱، آبراهامیان، ۱۳۹۲؛ میلانی، ۱۳۸۲، ۱۳۰-۱۲۸، ۲۹۲؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۵۱، ۱۹۹؛ نجاتی، ۱۳۷۱؛ علم، ۱۳۷۳، یک، دو، ۱۰؛ همبلی، ۱۹۹۱). علاقه عجیب شاه به تبدیل شدن به قهرمان، سبب شده بود که هرگونه موفقیتی به حساب او گذاشته شود. چاپلوسی و تملق، به شدت رواج یافته بود و او عنوان‌های مورد استفاده زبردستان را باور کرده بود. وظیفه رسانه‌های گروهی نیز تکرار و تقویت این باورهای حاصل از چاپلوسی اطرافیان و خودپرستی شاهانه بود (علم، ۱۳۷۳، ۲۶-۲۵). با وجود این، جزیره آزمایشی که شاه ساخته بود، به گونه‌ای غیرمنتظره فرو ریخت و شنیدن صدای اعتراض مردم در واپسین روزهای رژیم، به دلیل فاصله عمیق بین ایدئولوژی رژیم و ترجیحات مردم، سبب تداوم خودکامگی نشد (کوران، ۱۹۹۷، ۲۷۷-۲۷۸؛ میلانی، ۱۳۸۲، ۳۸۷؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۲۱۷-۲۱۳).

در زمستان ۱۹۷۸-۱۹۷۹ که مخالفان شاه بیشتر شدند، تغییر در افکار عمومی مشهود بود.

1. Amir Arjomand and Reis

2. Takeyh

ادعای شاه در مورد اینکه تظاهرکنندگان، افراد محدودی هستند، متقاعدکننده نبود. حتی اطرافیان شاه که با گروه‌های دیگر ارتباط داشتند، فهمیده بودند که چه چیزی در حال رخ دادن است (کوران، ۱۹۹۷، ۷۸)، لیکن عدم شناخت کافی شاه از مردم و وضعیت جامعه، توهم و بلندپروازی‌های او سبب شده بود که بارها در مقابل تذکرات دیگران، تقصیر را به گردن مقامات دیگر و حتی مردم بیندازد (میلانی، ۱۳۸۲، ۳۶۷؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۲۰۰؛ علم، ۱۳۷۳، ۶-۵، ۱۳). وی به حدی از بی‌نقص بودن شیوه حکومتش مطمئن بود که حتی می‌خواست، شیوه‌اش در دوره جانشینی وی نیز کاملاً بدون تغییر باقی بماند (علم، ۱۳۷۳، سه).

جریان انقلابی درون روحانیت به رهبری آیت‌الله خمینی که حرکت اعتراضی خود را با محکوم کردن فرماندوم فریبکارانه ژوئن ۱۹۶۳ (۱۵ خرداد ۱۳۴۲) علنی کرده بود (همبلی، ۱۹۹۱، ۲۸۱)، با استناد به نظریه غیبت و تأکید بر موقتی بودن حکومت بالفعل، هرگونه تلاش برای حفظ یا بسط قدرت پادشاه را نامشروع قلمداد می‌کردند (کمالی، ۱۳۸۱، ۳۵). بازرگان می‌گوید، ایرانیان به شدت به نیت شاه مشکوک بودند؛ چگونه مردی که در طول ۳۷ سال با خودکامگی حکومت کرده است، می‌تواند ناگهان تغییر کند؟ (کورزمن، ۲۰۰۵، ۵۸). شاه از اوایل به قدرت رسیدن خود معتقد بود، کشورش زمانی موفق خواهد شد که توسط یک حاکم خودکامه مدرن اداره شود؛ حاکمی که نیروهای تکنوکراتی دارد که ایده‌های او را اجرا می‌کنند. وی در طول عمر خود، حاکمیت دموکراتیک را خفت به‌شمار می‌آورد و بر این نظر بود که رویدادهای بزرگ، تنها زمانی رخ می‌دهند که یک حاکم خیرخواه خودکامه بر سر قدرت باشد (تکیه، ۲۰۲۱، ۲؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۸۲؛ نجاتی، ۱۳۷۱). یکی از تعارض‌های دوره وی، طرز برداشت او از شاه، به‌عنوان پدر خیرخواه و شیوه کنترل اعتراض‌ها بود که با برخورد مسلحانه با اعتراض‌ها، چهره دیگری از تلاش برای حفظ قدرت را به‌نمایش گذاشته بود. وی معتقد بود که مردم ایران، عاشق او هستند و هیچ‌گاه به او پشت نمی‌کنند. از این منظر، وی باور داشت که شاه واقعی ایران، تنها یک مافوق سیاسی برای ملت نیست، بلکه یک مرشد و رهبر است (میلانی، ۱۳۸۲: ۳۵۶-۳۵۵؛ کوپر، ۲۰۱۶؛ دیگران و دیگران، ۱۳۷۸، ۲۰۲؛ میلانی، ۱۳۸۲، ۳۵۶-۳۵۵؛ علم، ۱۳۷۳، ۱). از دیدگاه او، یک رهبر ملی که برای حفظ قدرت از زور استفاده می‌کند، چیزی بیش از یک دیکتاتور نیست و بارها می‌گفت، «من سوهارتو نیستم».

1. Benevolent Father

شاید اگر او احساس می‌کرد که بر قلب مردم حکومت نمی‌کند، به شیوه دیگری عمل می‌کرد (کوپر، ۲۰۱۶، ۴۶-۴۵). برخلاف ویژگی‌های خشونت‌آمیز شاه که تحت تأثیر پدر و مادرش بوده است، مربی‌اش، مادام ارفع، به‌عنوان یک معلم فرانسوی، فضیلت‌های دموکراسی را، که ریشه در ارزش‌های انقلاب فرانسه داشت، به وی یاد داده بود. او به محمدرضاشاه آموخته بود که واقعاً متمددن باشد، ایرانیان نیاز به تغییرات فرهنگی دارند، و آن‌ها نیازمند انقلابی مانند انقلاب فرانسه هستند که شاه، آن‌ها را به سوی امور مدرن هدایت کند (کوپر، ۲۰۱۶، ۵۶)؛ لیکن زمانی که در موقعیت واقعی قدرت قرار گرفته بود، گویی برپایه طرحی نانوشته، مانند جریان‌های چپ به این نتیجه رسیده بود که توسعه، زمینه اقتصادی دارد. به همین سبب، تلاش خود را معطوف به رشد در زمینه‌های اقتصادی و ثروتمندتر کردن کشور کرده بود (میلانی، ۱۳۸۲، ۳۵۰؛ علم، ۱۳۷۳، ۱۵).

شاهان پهلوی به باورهای دینی توجه داشتند و سعی می‌کردند خود را افرادی معتقد نشان دهند (دیگار و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۵۱). رضاشاه در عین اینکه نام امامان را بر فرزندان خود گذاشته بود و به زیارت بقاع متبرکه می‌رفت، به‌عنوان یک حاکم خودکامه حکومت می‌کرد و در عمل، توجه چندانی به حق الهی پادشاهان نداشت. وی می‌دانست که نه خدا، بلکه شمشیر او را به قدرت رسانده و تاج پادشاهی بر سرش گذاشته است. ولی محمدرضاشاه متقاعد شده بود که سخت‌کوشی‌های اولیه‌اش سبب شده است که به‌عنوان پیام‌آور عدالت و وسیله‌ای برای اجرای خواست خداوند انتخاب شود (کوپر، ۲۰۱۶، ۶۰). بر نقش رهبری خود در توسعه ایران تأکید فراوانی داشت، در هر بحثی صرف‌نظر از همه مباحث، خواست خود را اجرا می‌کرد، تا آن زمان، سه کتاب نوشته بود و درباره همه چیز اظهارنظر کرده بود و انتظار داشت همه مردم، کتاب‌هایش را خوانده باشند و راه‌حل‌های پیشنهادی را به‌کار گیرند (میلانی، ۱۳۸۲، ۳۵۵، ۳۸۸).

ریاکاری سیاسی صاحب‌منصبان، عاملی تدافعی برای حفظ موقعیت بود و شاه در عمل، همه افراد دارای حداقلی از استقلال رأی را کنار گذاشته بود (علم، ۱۳۷۲، ۵)، ریاکاری توده نیز روشی برای تأمین منافع خصوصی و مقابله با ترس ناشی از تهدید نیروهای نظامی و سیاست سرکوب بود (میلانی، ۱۳۸۲، ۳۷۵؛ دیگار و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۹۹)؛ بنابراین، هم ریای سیاسی شاه و هم ریای توده، توجیه نظری داشت.

استاندارد دوگانه رژیم در تبلیغ ارزش‌های دموکراتیک از یک‌سو و فشار بر نیروهای انقلابی و تحول‌خواه از سوی دیگر، زمینه‌ای را فراهم کرده بود که رژیم، تلاش خود را برای حفظ

ظاهر به کار می‌بست. انقلابیون جوان در سال‌های ۱۳۵۵ به بعد بر تلاش خود افزودند. این تلاش‌ها از یک سو می‌توانست آزمونی برای انعطاف‌پذیری نیروهای امنیتی رژیم باشد و از سوی دیگر، اگر رژیم، کنترل خود را از دست می‌داد، امتیازی واقعی و نمادین برای نشان دادن چهره واقعی آن بود. در عمل، بخشی از انقلابیون وابسته به حوزه، امیدوار بودند که رژیم با رفتار خشونت‌آمیز پاسخ دهد؛ زیرا، چنین پاسخی، ریاکاری شاه در مورد لیبرالی کردن ایران را بی‌اعتبار، و طرفداران عضو طبقه متوسط را از او دور می‌کرد (کوپر، ۲۰۱۶، ۲۴۲). با اینکه بخش مهمی از طبقه متوسط، خواهان مدرنیزه شدن ایران بودند، فعالیت‌های شاه برای مدرن کردن کشور فقیر و نیمه‌باسواد ایران، طنزآمیز بود. دانشجویان با سطحی تلقی کردن تغییرات انجام‌شده، انقلاب سفید را نوعی فریب بزرگ می‌دانستند و موفقیت‌های شاه، اعتباری برای بار نیآورده بود (کوپر، ۲۰۱۶، ۳۳)؛ دیگر و دیگران، ۱۳۷۸، ۱۶۷). ادغام احزاب فرمایشی و تبدیل آن‌ها به یک حزب، نشانه‌ای از عدم تحمل کمترین مشارکت سیاسی از سوی رژیم بود؛ حزبی که به شیوه طنزآمیزی، عضویت همه در آن اجباری بود و کسانی که تن به این عضویت نمی‌دادند، کمونیست یا خیانتکارانی به‌شمار می‌آمدند که جایی در ایران نوین نداشتند و یا باید به زندان می‌افتادند، یا کشور را ترک می‌کردند (همبلی، ۱۹۹۱، ۲۸۹).

مناقشه و آشفتگی در رعایت حقوق بشر توسط شاه، برخی فعالیت‌های وی در زمینه‌های حقوق زنان، باسوادی، بهداشت، و مدرنیزاسیون را تحت تأثیر قرار داده بود (کوپر، ۲۰۱۶، ۲۳؛ همبلی، ۲۰۱۶، ۲۸۶). جریان‌های گوناگون، به‌ویژه جریان مذهبی در بین مخالفان، تلاش می‌کردند با حمله به نقاط ضعف رژیم، زمینه را برای تغییرات انقلابی فراهم کنند. طرح شعارهای مرتبط با مبارزه با امپریالیسم، استقلال کشور، عدالت برای فقرا، حمایت از کشاورزان و کارگران، مبارزه با فساد، تضمین آزادی‌های سیاسی و برقراری حاکمیت دموکراتیک توسط رهبری انقلاب از یک سو برای همراه شدن طیف گسترده‌تری از نیروهای اجتماعی با آیت‌الله خمینی (آبراهامیان، ۱۳۹۲، ۵۹۱) و از سوی دیگر، نشان دادن ناکامی رژیم در عمل به وعده‌هایش بود (همبلی، ۱۹۹۱، ۲۸۷). نامه‌های سرگشاده نویسندگان و منتقدان، از بین رفتن ترس مردم از تظاهرات، بی‌میلی جبهه ملی به دفاع از شاه، باج دادن به مخالفان، رفع سانسور مطبوعات، و حتی اجازه دادن به نمایندگان مجلس برای اظهار مخالفت علنی، بی‌رغبتی شاه به استفاده از خشونت، کنار گذاشتن سیاست سرکوب، انحلال ساواک، و اعلام بی‌طرفی ارتش (میلانی، ۱۳۸۲، ۳۹۲-۳۸۷؛ دیگر و دیگران، ۱۳۷۸، ۲۱۹-۲۰۸) گویی همگی پیام‌هایی

به مخالفان بود که رژیم، دچار تزلزل شده است (دیگار و دیگران، ۱۳۷۸، ۲۰۶). اصلاحات دولت و گشودگی سیاسی (فوران، ۱۳۸۶، ۵۴۱) و سرانجام، تردید و تعلل فرماندهان ارتش در برخورد با انقلابیون، پس از خروج فرمانده عالی (شاه) از کشور، سبب ضعف عملکردی ارتش در سرکوب اعتراض‌های داخلی شده بود (کمالی، ۱۳۸۱، ۲۱۸-۲۰۹). نوشته‌های گوناگون و منابع تاریخی نشان داده‌اند که ترکیبی از رخداد‌های یادشده، زمینه‌های فروپاشی سلطنت پهلوی را فراهم کردند.

۶. مقایسه نمونه‌های مورد مطالعه

روایت ریاکاری سیاسی در نظام‌های خودکامه، نیازمند مقایسه و انطباق آن‌ها با الگو است. در این راستا، جدول شماره (۱) موارد بررسی شده را بر پایه شاخص‌های ارائه شده در الگو مقایسه کرده است تا نشان دهد که وضعیت شاخص‌ها در هر یک از موارد، چگونه بوده است.

جدول شماره (۱). مقایسه مورد‌ها بر پایه سازه‌های الگوی تحلیلی

ملاحظات	شباهت	ایران پادشاهی	شوروی کمونیستی	آلمان نازی		
	+	+	+	+	زمینه‌های تاریخی ریاکاری	وضعیت تثبیت
	+	+	+	+	استانداردهای متفاوت	
	+	+	+	+	نقص آگاهی توده‌ای	
	+	+	+	+	دستگاه قدرت	
در ایران حزب فرمایشی است.	+	++	+	+	ایدئولوژی حزبی	
	+	+	+	+	کیش شخصیت	
	+	+	+	+	ریاکاری سیاسی	وضعیت فروپاشی
	+	+	+	+	ناکامی در تحقق ایده‌آل‌ها	
	+	+	+	+	استفاده بیش از حد از دستگاه سرکوب	
	+	+	+	+	افزایش فعالیت مخالفان	
	+	+	+	+	افزایش آگاهی عمومی	
	+	+	+	+	ضعف دستگاه سرکوب	
	+	+	+	+	افشای ریاکاری سیاسی	
	+	+	+	+	فروپاشی خودکامگی	

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، به‌کارگیری عامل ریای سیاسی برای تبیین شکست خودکامگی در قرن بیستم بود که در این راستا، سه رخداد شکست در آلمان نازی، شوروی کمونیستی، و ایران پهلوی تحلیل شدند. ادبیات نظری و پژوهشی بحث، بیشتر به ریای رهبران و تاحدی نیز به ریای توده و زمینه‌ها و پیامدهای آن‌ها توجه داشته‌اند.

شواهد مورد مطالعه نشان داد که ریای توده از یک سو و ریای سیاسی حاکمیت خودکامه از سوی دیگر، از طریق عوامل میانجی پرشماری، زمینه شکست غیرمنتظره حاکمیت‌های خودکامه را فراهم کرده‌اند. همچنین، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که افزون بر ریای کارگزار، می‌توان به ریای سیستماتیک نیز توجه داشت. در واقع، طراحی برخی نظام‌ها، ریاکارانه بوده و احزابی مانند احزاب کمونیست و نازی، ساختارهایی ریاکارانه به‌شمار می‌آیند که در جای خود، زمینه را برای ارتقا و رشد چهره‌های ریاکار فراهم می‌کنند.

همچنین، تغییرات ایجاد شده نشان می‌دهد که ایران اواخر دوره محمدرضاشاه و شوروی دوره گورباچف، به مراتب وضعیت مناسب‌تری نسبت به دوره‌های پیش از خود داشته‌اند. گویی تغییرات عمیق و فروپاشی دیکتاتورها، زمانی رخ داده‌اند که حاکمیت خودکامه تصمیم گرفته است فاصله بین شعار و عمل را کاهش دهد. نظام مبتنی بر تظاهر و ریا در شوروی کمونیستی و ایران پهلوی که تنظیمات خود را به شیوه‌ای سازمان داده بود که هرگونه اعتراض و ناآرامی را سرکوب کند، زمانی که رویه خود را تغییر داده و تصمیم می‌گیرد تاحدی از سرکوب کاسته و فرصتی را برای شنیده شدن واقعیت‌ها فراهم کند، توسط مردم ناراضی که تاکنون ریا می‌کردند و به ظاهر، راضی و در باطن، ناراضی بودند، به زیر کشیده می‌شوند.

بنابراین، ریای سیاسی در سطوح گوناگون، که جزء ویژگی‌های حاکمیت‌هایی از این دست به‌شمار می‌آید، می‌تواند در نظام‌های خودکامه ایدئولوژیک، عاملی برای فهم نامناسب وضعیت توسط حاکم خودکامه و وقوع رویدادهای غیرمنتظره برای تغییرات عمیق اجتماعی باشد.

این پژوهش، دچار محدودیت‌های پرشماری به لحاظ دسترسی به اسناد واقع‌بینانه و مباحث نظری بوده است؛ بنابراین، یافته‌های آن، آغاز پژوهش‌های گسترده‌تر بوده و نگارندگان تلاش کرده‌اند فتح بابی در مورد موضوع انجام دهند. به پژوهشگران بعدی توصیه می‌شود، برای تکمیل کار روند تحول تاریخی ریاکاری در سطح ملی و بین‌المللی، نقش عوامل دیگری مانند

منابع درآمدی، خاستگاه طبقاتی، فرهنگ سازمانی، شیوه مدیریت، و... را در ریاکاری حاکمیت‌ها بررسی کنند. همچنین، مطالعه ریاکاری سیاسی در اسناد، مطبوعات، زندگی‌نامه‌ها، و تحلیل محتوای گزارش‌های تاریخی می‌تواند موضوع‌های مناسبی برای پژوهش‌های بعدی باشد.*

منابع

- ابراهیمی، امید؛ بیرامی، منصور؛ محمدی، دل‌آرام (۱۳۹۸). آفت تملق در روابط اجتماعی و آسیب‌شناسی آن از منظر امام علی (ع). پژوهش در دین و سلامت، ۵(۳): ۱۴۹-۱۳۷.
- احمدی اتویی، عبدالرضا (۱۳۹۹). مواجهه با قدرت سیاسی در اخلاق اسلامی. پژوهشنامه اخلاق، ۱۳(۴۷): ۳۰-۷.
- امیرنژاد، حمید؛ چیدری، امیرحسین (۱۳۹۴). آسیب‌شناسی تملق و چالپوسی در جامعه اسلامی از منظر امام علی (ع). همایش ملی پژوهش‌های نوین در علوم و فناوری. کرمان: دانشگاه پیام نور.
- ترنر، برایان (۱۳۸۱). به سوی جامعه‌شناسی جامعه مدنی. در: کمالی، مسعود (۱۳۸۱). جامعه مدنی، دولت، و نوسازی در ایران معاصر. ترجمه کمال پولادی. تهران: انتشارات باز.
- حسینی کندسر، احمد (۱۳۹۱). شعر و شاعری و آسیب‌شناسی آن در قرن ششم. سبک‌شناسی نظم و نثر فارسی. ۳: ۱۱۷-۱۳۴.
- دیگار، ژان پیر؛ هورکارد، برنار؛ ریشار، یان (۱۳۷۸). ایران در قرن بیستم؛ بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران در یکصد سال اخیر، ترجمه عبدالرضا مهدوی، چاپ دوم، تهران: نشر البرز.
- ریگین، چارلز (۱۳۸۸). روش تطبیقی فراسوی راهبردهای کمی و کیفی. ترجمه محمد فاضلی. چاپ یکم. تهران: آگه.
- سمیعی اصفهانی، علیرضا؛ شفیعی سیف‌آبادی، محسن؛ یعقوب‌نیا، حسن (۱۳۹۷). فرهنگ سیاسی و تأثیر آن بر رفتار نخبگان و توسعه سیاسی در دوره پهلوی دوم. جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۱(۱): ۱۲۹-۱۰۵.
- شریفیان، محمدعلی (۱۳۸۸). بررسی سیمای شاه‌عباس اول در اشعار مسیح‌کاشانی و مقایسه آن با کتاب‌های تاریخی. فقه و تاریخ تمدن، ۵(۱۹): ۱۰۱-۷۷.
- شفقی، مریم؛ محمدبیگی، مهدی (۱۴۰۱). کنش گفتاری «تعریف و تمجید» در محیط‌های فرهنگی کلامی روسی و فارسی. جستارهای زبانی، ۱۳(۱): ۴۲۴-۳۹۱.
- شفیعی، نوذر؛ نوایی، فرهاد (۱۳۸۹). فساد درون‌سازمانی ایران در پرتو شخصیت اقتدارگرا و ساخت پاتریمونیالیسم سنتی و ایلیاتی جامعه. تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۲(۱): ۲۶-۱.
- شیروانی شیرینی، علی؛ شمشیری، بابک؛ نبوی‌زاده، راحله‌سادات (۱۳۹۷). نکوهش «تملق»: گفتاری انتقادی در تربیت و آموزش اخلاق. آموزش پژوهی، ۴(۱۴): ۵۰-۳۵.
- طاهری، سیدمهدی (۱۳۸۹). روان‌شناسی سیاسی شخصیت محمدرضا پهلوی با تکیه بر نظریه کارن هورنای. جستارهای سیاسی معاصر، ۱(۲): ۸۵-۶۵.
- علم، امیراسدالله (۱۳۷۳). گفت‌وگوهای خصوصی من با شاه. ترجمه عبدالرضا مهدوی. تهران: طرح نو.
- فرستخواه، مقصود (۱۳۸۹). درباره نیمرخ رفتار ایرانی (سنخ‌شناسی مدل‌ها). مجله جامعه‌شناسی ایران، ۱۱(۱): ۲۱-۳.

فیوضات، ابراهیم (۱۳۷۵). دولت در عصر پهلوی. تهران: نشر آگه.
 گلدستون، جک (۱۳۸۵). مطالعاتی نظری، تطبیقی و تاریخی در باب انقلاب‌ها. ترجمه محمدتقی دلفروز. تهران: انتشارات کویر.
 ملکی، عباس (۱۳۹۷). درآمدی دیگر بر انقلاب اسلامی (۵). مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۸(۲۹): ۱۱-۱۸.
 میلانی، عباس (۱۳۸۲). معمای هویدا. چاپ سیزدهم. تهران: نشر اختران.
 نجاتی، غلامرضا (۱۳۷۱). تاریخ سیاسی بیست و پنج ساله ایران. چاپ سوم. تهران: انتشارات رسا.
 نوایی، فرهاد؛ کتابی، محمود؛ شفیعی، اسماعیل (۱۳۹۶). تأثیر شیوه تربیتی استبدادی در خانواده ایرانی بر فرهنگ سیاسی در دوره پهلوی دوم. رهیافت انقلاب اسلامی. ۱۱(۴۰): ۴۴-۴۵.
 هروری، جواد (۱۳۸۷). عوامل سیاسی فروپاشی دولت سامانیان در تاریخ ایران. پژوهشنامه تاریخ، ۳(۱۲): ۱۷۴-۱۵۹.

Adler, L. K. & Paterson, T. G. (1970). Red Fascism: The Merger of Nazi Germany and Soviet Russia in the American Image of Totalitarianism, 1930's-1950's. *The American Historical Review*, 75(4), 1046-1064.
 Alick, M., Gordon, E. & Rose, D. (2013). Hypocrisy: What Counts?. *Philosophical Psychology*, 26(5), 673-701.
 Arbel, D. & Edelist, R. (2004). *Western Intelligence and the Collapse of the Soviet Union: 1980-1990: Ten Years that did not Shake the World*. Routledge.
 Arendt, H. & Kohn, J. (2005). *Essays in Understanding, 1930-1954: Formation, Exile, and Totalitarianism*. New York: Schocken Books.
 Arjomand, S. & Reis, E. P. (Eds.). (2013). *Worlds of Difference*. Sage.
 Ascheid, A. (2010). *Hitler's Heroines: Stardom & Womanhood in Nazi Cinema*. Temple University Press.
 Beissinger, M. R. (2002). *Nationalist Mobilization and the Collapse of the Soviet State*. Cambridge University Press.
 Berkowitz, R., Katz, J. & Keenan, T. (Eds.). (2009). *Thinking in Dark Times: Hannah Arendt on Ethics and Politics*. Fordham Univ Press.
 Bisley, N. (2004). *The End of the Cold War and the Causes of Soviet Collapse*. Springer.
 Brown, A. (1997). *The Gorbachev Factor*. OUP Oxford.
 Bunce, V. (1999). *Subversive Institutions: The Design and the Destruction of Socialism and the State*. Cambridge University Press.
 Bytwerk, R. L. (2012). *Bending Spines: The Propagandas of Nazi Germany and the German Democratic Republic*. MSU Press.
 Camgoz, S. M. & Karapinar, P. B. (2021). Measuring Destructive Leadership. In

- Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Chamberlain, L. (2021). *Street Life and Morals: German Philosophy in Hitler's Lifetime*. Reaktion Books.
- Darraj, S. M. (2010). *The Collapse of the Soviet Union*. Infobase Publishing.
- Dovi, S. (2001). Making the World Safe for Hypocrisy?. *Polity*, 34(1), 3-30.
- Ekmekci, O. T. & Guney, S. (2021). Destructive Leadership from a Cross-Cultural Perspective: Is There a Convergence or Divergence?. In *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Everett, A.L. (2018). *Humanitarian Hypocrisy: Civilian Protection and the Design of Peace Operations*. Ithaca: Cornell University Press.
- Finnemore, M. (2009). Legitimacy, Hypocrisy, and the Social Structure of Unipolarity: Why being a Unipole isn't all it's Cracked up to be. *World Politics*, 61(1), 58-85.
- Galeotti, M. (1997). *Gorbachev and his Revolution*. Macmillan International Higher Education.
- Geuter, U. (2008). *The Professionalization of Psychology in Nazi Germany*. Cambridge University Press.
- Golkar, S. (2016). Manipulated Society: Paralyzing the Masses in Post-Revolutionary Iran. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 29(2).
- Hambly, G. R. (1991). The Pahlavi Autocracy: Muhammad Riza Shah, 1941-1979. *The Cambridge History of Iran*, 7.
- Harris, P., Lock, A. & Rees, P. (Eds.). (2000). *Machiavelli, Marketing, and Management*. Taylor & Francis US.
- Hough, J. F. (1997). *Democratization and Revolution in the USSR, 1985-91*. Brookings Institution Press.
- Ilsev, A. and Aydin, E. M. (2021). Leader Hypocrisy and Its Emotional, Attitudinal, and Behavioral Consequences. In: *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Karklins, R. (1994). *Ethnopolitics and the Transition to Democracy: The Collapse of the USSR and Latvia*. Woodrow Wilson Center Press.
- Keeran, R. & Kenny, T. (2010). *Socialism Betrayed: Behind the Collapse of the Soviet Union*. iUniverse.
- Kuran, T. (1997). *Private Truths, Public Lies*. Harvard University Press.
- Kuran, T. (1998). Ethnic Dissimilation and Its International Diffusion. IN Lake, DA & Rothchild, D. (Eds.) *The International Spread of Ethnic Conflict: Fear, Diffusion, and Escalation*. pp. 35-60.

- Kurtulmuş, B. E. (2017). The Dark Side of Leadership: The Role of Informal Institutional Framework on the Negative Moral and Ethical Behaviors of Leaders in Organizations. In: *The Palgrave Handbook of Leadership in Transforming Asia* (pp. 109-123). Palgrave Macmillan, London.
- Luthans, F., Peterson, S. J. & Ibrayeva, E. (1998). The Potential for the "Dark Side" of Leadership in Post-Communist Countries. *Journal of World Business*, 33(2).
- Maddux, T. R. (1977). Red Fascism, Brown Bolshevism: The American Image of Totalitarianism in the 1930s. *The Historian*, 40(1).
- Martins, C. M. (2021). *From Hitler to Codreanu: The Ideology of Fascist Leaders*. Routledge.
- McKinnon, C. (1991). Hypocrisy, with a Note on Integrity. *American Philosophical Quarterly*, 28(4).
- Metin-Orta, I. (2021). The Impact of Destructive Leadership on Followers' Well-being. In: *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Miller, C. (2016). *The Struggle to Save the Soviet Economy: Mikhail Gorbachev and the Collapse of the USSR*. UNC Press Books.
- Naso, R. C. (2010). *Hypocrisy Unmasked: Dissociation, Shame, and the Ethics of Inauthenticity*. Jason Aronson.
- Oosterhuis, H. (1995). The "Jews" of the Antifascist Left: Homosexuality and the Socialist Resistance to Nazism. *Journal of Homosexuality*, 29(2-3).
- Orlov, D. (2008). *Reinventing Collapse: The Soviet Example and American Prospects* (Vol. 17). Gabriola Island, British Columbia: New Society Publishers.
- Plochy, S. (2019). *Forgotten Bastards of the Eastern Front: American Airmen Behind the Soviet Lines and the Collapse of the Grand Alliance*. Oxford University Press.
- Razinsky, L. (2012). The Similarity of Perpetrators. In: *Writing the Holocaust Today* (pp. 47-60). Brill.
- Runciman, D. (2009). *Political Hypocrisy*. Princeton University Press.
- Schyns, B. & Schilling, J. (2013). How Bad are the Effects of Bad Leaders? A Meta-Analysis of Destructive Leadership and its Outcomes. *The Leadership Quarterly*, 24(1).
- Sell, L. (2016). *From Washington to Moscow*. Duke University Press.
- Shklar, J. (1979). Let us not be Hypocritical. *Daedalus*, 1-25.
- Simons, T. (2002). Behavioral Integrity: The Perceived Alignment between

- Managers' Words and Deeds as a Research Focus. *Organization Science*, 13(1), 18-35.
- Skocpol, T. & Somers, M. (1980). The Uses of Comparative History in Macrosocial Inquiry. *Comparative Studies in Society and History*, 22(2).
- Smith, W. D. (1989). *The Ideological Origins of Nazi Imperialism*. Oxford University Press.
- Snyder, J. (1991). *Myths of Empire*. Cornell University Press.
- Suny, R. (1993). *The Revenge of the Past: Nationalism, Revolution, and the Collapse of the Soviet Union*. Stanford University Press.
- Thoroughgood, C. (2021). Destructive Leadership: Explaining, Critiquing, and Moving Beyond Leader-Centric Perspectives. In: *Destructive Leadership and Management Hypocrisy*. Emerald Publishing Limited.
- Trevor-Roper, H. R. & Weinberg, G. L. (Eds.). (2000). *Hitler's Table Talk 1941-1944: His Private Conversations*. Enigma Books.
- Wagner, T., Korschun, D. & Troebs, C. C. (2020). Deconstructing Corporate Hypocrisy: A Delineation of its Behavioral, Moral, and Attributional Facets. *Journal of Business Research*, 114.
- Webster, V. J. (2015). *The Dark Side of Leadership and its Impact on Followers* (Doctoral Dissertation, Doctoral Dissertation, Griffith University, Queensland).
- Windsor, D. (2017). The Dark Side of Leadership Practices: Variations Across Asia. In N. Muenjohn & A. McMurray (Eds.), *The Palgrave Handbook of Leadership in Transforming Asia* (pp. 125-141). London: Palgrave Macmillan.
- Yael Hashiloni-Dolev & Aviad E. Raz. (2010). Between Social Hypocrisy and Social Responsibility: Professional Views of Eugenics, Disability and Reprogenetics in Germany and Israel, *New Genetics and Society*, 29: 1, 87-102, DOI: 10.1080/14636770903561364.